

Risicocommunicatie over klimaatrisico's: het perspectief van burgers

Deelrapport A.
De resultaten per klimaatrisico

Nederlandse Academie voor
Crisisbeheersing en Brandweezorg
Postbus 7010
6801 HA Arnhem
Kemperbergerweg 783, Arnhem
www.nipv.nl
info@nipv.nl
026 355 24 00

Colofon

© Nederlands Instituut Publieke Veiligheid (NIPV), 2025

Auteurs	M. Bakker, E. Leentvaar & T. Weimar
Contactpersoon	M. Bakker

Opdrachtgever	Programma Klimaat en veiligheid
Contactpersoon	C. van Ruijven

Datum	11 juni 2025
-------	--------------

Foto cover	ANP
------------	-----

Wij hechten veel belang aan kennisdeling. Delen uit deze publicatie mogen dan ook worden overgenomen op voorwaarde van bronvermelding.

Het Nederlands Instituut Publieke Veiligheid is bij wet vastgelegd onder de naam Instituut Fysieke Veiligheid.

Samenvatting

Risicocommunicatie betreft de communicatie over crises die zich in de toekomst kunnen voordoen, de daarbij behorende gevaren en handelingsperspectieven. Door middel van risicocommunicatie kan de samenleving gestimuleerd worden zich voor te bereiden op mogelijke klimaatrisico's en daarmee weerbaarder worden. Om de risicocommunicatie doeltreffend(er) te laten zijn, heeft het NIPV een kwantitatief onderzoek uitgevoerd naar het perspectief van burgers met betrekking tot de risicocommunicatie over de klimaatrisico's droogte, extreem weer, hitte, natuurbranden en overstromingen. In dit onderzoek staat de volgende onderzoeksvraag centraal:

Hoe kan risicocommunicatie over klimaatrisico's doeltreffend worden ingezet om zo de weerbaarheid van de samenleving te vergroten?

Omwille van de leesbaarheid is besloten om de resultaten van het onderzoek te presenteren in twee deelrapporten. In deelrapport A (het voorliggende document) zijn per klimaatrisico de resultaten van het onderzoek met betrekking tot de verschillende factoren (onder andere risicoperceptie, informatiebehoefte en betrokkenheid) beschreven. Daarnaast worden de resultaten meer tot in detail beschreven door in te zoomen op individuele vragen, in plaats van alleen op het gemiddelde van een aantal vragen die dezelfde factor meten. In deelrapport B zijn de resultaten overkoepelend beschreven. Dit houdt in dat er (vooral) is gekeken naar gemiddelde scores van de onderzochte factoren. Daarnaast zijn er vergelijkingen gemaakt tussen de klimaatrisico's voor wat betreft de verschillende factoren en is inzichtelijk gemaakt hoe factoren onderling samenhangen.

Op basis van de resultaten van dit onderzoek zijn een drietal aanknopingspunten naar voren gekomen om de risicocommunicatie doeltreffender te laten zijn: verhogen van de risicoperceptie, aansluiten bij de informatiebehoefte en aanpassen van de wijze van communiceren.

Risicocommunicatie is doeltreffend, wanneer de motivatie van mensen om zichzelf voor risico's te beschermen wordt omgezet in acties. Een belangrijke voorwaarde hiervoor is dat de risicoperceptie hoog genoeg is om in actie te komen. De resultaten van dit onderzoek laten zien dat de risicoperceptie met betrekking tot de vijf klimaatrisico's relatief laag is. Om mensen ertoe te zetten om toch actie te ondernemen, zal dus eerst de risicoperceptie verhoogd moeten worden. Dit kan bijvoorbeeld door ervaringsverhalen over de klimaatrisico's te delen of door een Risk Factory in te zetten, zodat mensen in een nagebootste praktijksituatie de klimaatrisico's kunnen ervaren en leren hoe ermee om te gaan.

De informatiebehoefte van mensen komt voort uit verschil tussen de hoeveelheid kennis die een individu heeft en de kennis die nodig is om met een bepaald risico om te gaan. Mensen verschillen van elkaar wat betreft de hoeveelheid informatie die ze nodig denken te hebben om zich in staat te voelen met een bepaald risico om te gaan. De resultaten van dit onderzoek laten zien dat er over het algemeen een informatiebehoefte is met betrekking tot de klimaatrisico's. De respondenten zouden graag meer willen weten over de risico's, hoe ze

zich kunnen voorbereiden, hoe ze zichzelf in veiligheid kunnen brengen en hoe ze anderen kunnen helpen als een klimaatrisico zich daadwerkelijk voordoet.

Het merendeel van de respondenten wil graag op een andere wijze geïnformeerd worden over de klimaatrisico's, dan hoe dit nu wordt gedaan. Respondenten hebben een sterke voorkeur voor het ontvangen van huis-aan-huis-informatie over de klimaatrisico's door middel van bijvoorbeeld een brochure of brief. Mogelijk kan dit zorgen voor een grotere mate van betrokkenheid bij de klimaatrisico's. Bovendien hoeven mensen dan zelf niet actief op zoek te gaan naar informatie, maar krijgen die aangeboden, waardoor ook mensen bereikt worden die niet wisten dat bepaalde klimaatrisico's een reëel gevaar kunnen vormen in Nederland. Daarnaast is informatie gewenst die toegespitst is op de lokale context. Dit kan ervoor zorgen dat de klimaatrisico's meer gaan leven bij mensen en helpt bij het maken van de afweging of en voor welke klimaatrisico's acties het meest gewenst zijn.

Inhoud

	Samenvatting	3
	Inleiding	7
1	Methode	10
1.1	Opstellen vragenlijst	10
1.2	Respondenten	11
1.3	Dataverzameling en respons	11
1.4	Data-analyse	13
1.5	Weergaven van de resultaten	14
2	Droogte	15
2.1	Ervaring en emoties	15
2.2	Risicoperceptie	16
2.3	Samenredzaamheid	17
2.4	Vorbereidend gedrag	18
2.5	Intentie om zich in de toekomst voor te bereiden	21
2.6	Betrokkenheid	22
2.7	Informatiebehoefte	23
2.8	Informatie over droogte	24
2.9	Vertrouwen	25
3	Extreem weer	27
3.1	Ervaring en emoties	27
3.2	Risicoperceptie	28
3.3	Samenredzaamheid	29
3.4	Vorbereidend gedrag	30
3.5	Intentie om zich in de toekomst voor te bereiden	33
3.6	Betrokkenheid	34
3.7	Informatiebehoefte	35
3.8	Informatie over extreem weer	36
3.9	Vertrouwen	37
4	Hitte	39
4.1	Ervaring en emoties	39
4.2	Risicoperceptie	40
4.3	Samenredzaamheid	41
4.4	Vorbereidend gedrag	42
4.5	Intentie om zich in de toekomst voor te bereiden	45
4.6	Betrokkenheid	46
4.7	Informatiebehoefte	47
4.8	Informatie over hitte	48
4.9	Vertrouwen	49

5	Natuurbrand	51
5.1	Ervaring en emoties	51
5.2	Risicoperceptie	52
5.3	Samenredzaamheid	53
5.4	Voorbereidend gedrag	54
5.5	Intentie om zich in de toekomst voor te bereiden	56
5.6	Betrokkenheid	57
5.7	Informatiebehoefte	58
5.8	Informatie over natuurbranden	59
5.9	Vertrouwen	61
6	Overstroming	63
6.1	Ervaring en emoties	63
6.2	Risicoperceptie	64
6.3	Samenredzaamheid	65
6.4	Voorbereidend gedrag	65
6.5	Intentie om zich in de toekomst voor te bereiden	68
6.6	Betrokkenheid	69
6.7	Informatiebehoefte	70
6.8	Informatie over een overstroming	71
6.9	Vertrouwen	73
7	Conclusie en aanbevelingen	74
7.1	Conclusies per klimaatrisico	74
7.2	Doeltreffende risicocommunicatie	78
	Literatuurlijst	81
	Bijlage 1 Vragenlijst	83
	Bijlage 2 Omschrijving factoren	87

Inleiding

Achtergrond

Nederland kent een gematigd zeeklimaat met relatief zachte winters, koele zomers en gedurende het hele jaar neerslag. Het klimaat in Nederland verandert echter. De aarde warmt op als gevolg van de uitstoot van CO₂ en andere broeikasgassen. Enkele gevolgen van de klimaatverandering voor Nederland zijn dat de zomers droger en heter worden, en de winters zachter. Ook wordt het natter door meer neerslag. We krijgen steeds vaker te maken met weersextremen die kunnen leiden tot allerlei problemen in onze samenleving, zoals wateroverlast en droogte. Onze samenleving en ook de leefomgeving zijn echter nog niet volledig aangepast en ingericht op die veranderende omstandigheden. Zonder tijdige aanpassing kunnen de negatieve gevolgen van de zogenoemde klimaatrisico's groter worden (Wijkhuijs et al., 2023; PBL, 2024).

Rol van de veiligheidsregio's

Veiligheidsregio's hebben op grond van de Wet veiligheidsregio's wettelijke taken en bevoegdheden op het gebied van brandweezorg en crisisbeheersing die ook gelden voor het thema klimaatverandering (artikel 7, 10, 16, 39, 46 Wvr). Het gaat bijvoorbeeld om het opstellen van een risicoprofiel, de risicobeheersing door advisering op veiligheidsaspecten, het organiseren van de rampenbestrijding en crisisbeheersing, en de risico- en crisiscommunicatie.

Door middel van risicocommunicatie kan de samenleving gestimuleerd worden zich voor te bereiden op mogelijke klimaatrisico's. Risicocommunicatie betreft de communicatie over crises die zich in de toekomst kunnen voordoen, de daarbij behorende gevaren en handelingsperspectieven. Goede risicocommunicatie die onder andere aansluit bij de risicoperceptie en informatiebehoefte van mensen, kan bijdragen aan de zelfredzaamheid en daarmee aan een weerbare samenleving (Bakker, Kerstholt & Giebels, 2018; Kievik & Gutteling, 2011; Witte & Allen, 2000).

Om risicocommunicatie over klimaatrisico's (meer) doeltreffend te laten zijn, hebben we meer kennis nodig van het perspectief van burgers op dit thema. Welke ervaring hebben mensen met de klimaatrisico's? Wat is hun risicoperceptie? Hoe persoonlijk betrokken voelen mensen zich bij dit thema en waar ligt hun informatiebehoefte? Hoe kijken mensen naar de wijze waarop ze geïnformeerd worden (Ter Huurne, 2008)?

Doel van dit onderzoek

Dit onderzoek heeft als doel inzicht te verkrijgen in het perspectief van burgers met betrekking tot de risicocommunicatie over de klimaatrisico's droogte, extreem weer, hitte, natuurbranden en overstromingen door middel van een kwantitatief onderzoek. Inzicht in het perspectief van de burgers op basis van een aantal specifieke factoren, zoals ervaring en emoties, risicoperceptie, informatiebehoefte, informatie-zoekgedrag en vertrouwen in de

afzender, kan bijdragen aan de effectieve inzet van risicocommunicatie. Hiermee kan de weerbaarheid van de samenleving met betrekking tot klimaatrisico's worden vergroot.

Hoofd- en deelvragen

Op basis van de onderzoeksdoelstelling zijn de volgende hoofd- en deelvragen geformuleerd.

De hoofdvraag luidt:

Hoe kan risicocommunicatie over klimaatrisico's doeltreffend worden ingezet om zo de weerbaarheid van de samenleving te vergroten?

Om deze vraag te kunnen beantwoorden, wordt ingegaan op de volgende deelvragen:

1. *Wat is de risicoperceptie van mensen in Nederland wat betreft de klimaatrisico's?*
 - > Welke (indirecte) ervaring hebben mensen met de klimaatrisico's?
 - > Wat is de affectieve respons in relatie tot de klimaatrisico's?
 - > Hoe schatten mensen de ernst en waarschijnlijkheid van klimaatrisico's in?
2. *In hoeverre hebben mensen zich al voorbereid op klimaatrisico's?*
 - > Hebben mensen al eens informatie ontvangen of gezocht over de klimaatrisico's?
 - > In hoeverre hebben mensen actie ondernomen naar aanleiding van die informatie?
 - > In hoeverre hebben mensen de intentie zich in de toekomst voor te bereiden op klimaatrisico's?
3. *Wat is de informatiebehoefte van mensen met betrekking tot klimaatrisico's?*
 - > Wat is het huidige kennisniveau over klimaatrisico's?
 - > In hoeverre voelen mensen zich betrokken bij klimaatrisico's?
 - > In welke mate voorziet de huidige risicocommunicatie in de informatiebehoefte van mensen?
4. *In hoeverre sluit de huidige risicocommunicatie aan bij de wijze waarop mensen geïnformeerd willen worden?*
 - > In hoeverre zijn mensen tevreden over de wijze van communiceren?
 - > Op welke wijze zouden mensen geïnformeerd willen worden over klimaatrisico's?
 - > In welke mate is er vertrouwen in de afzender van risicocommunicatie?

Deelrapporten

Omwille van de leesbaarheid is besloten om de resultaten van het onderzoek te presenteren in twee deelrapporten.

Deelrapport A

In deelrapport A (het voorliggende document) zijn per klimaatrisico de resultaten van het onderzoek met betrekking tot de verschillende factoren (onder andere risicoperceptie, informatiebehoefte en betrokkenheid) beschreven. Daarnaast worden de resultaten meer tot

in detail beschreven door in te zoomen op individuele vragen, in plaats van alleen een gemiddelde van een aantal vragen die dezelfde factor meten.

Deelrapport A is met name bedoeld voor functionarissen die zich in hun werk specifiek richten op een van de klimaatrisico's. Denk bijvoorbeeld aan communicatiefunctionarissen die hun risicocommunicatiecampagne specifiek willen richten op een specifiek risico. Het rapport is ook relevant voor functionarissen die meer de diepte in willen gaan en zicht willen krijgen op de specifieke resultaten van de verschillende vragen in plaats van alleen maar de hoofdlijnen op basis van het gemiddelde van een aantal vragen die dezelfde factor meten.

Deelrapport B

In deelrapport B zijn de resultaten van dit onderzoek overkoepelend beschreven. Dit houdt in dat er (vooral) gekeken is naar gemiddelde scores bij de onderzochte factoren. Daarnaast zijn er vergelijkingen gemaakt tussen de klimaatrisico's voor wat betreft de verschillende factoren en is inzichtelijk gemaakt hoe factoren onderling samenhangen.

Deelrapport B is met name bedoeld voor functionarissen die interesse hebben in een globaal beeld van het perspectief van de burger op de risicocommunicatie over klimaatrisico's. Denk bijvoorbeeld aan beleidsmedewerkers die werken aan een notitie over klimaatrisico's voor hun bestuur. Het rapport is ook relevant voor functionarissen die op het brede terrein van klimaat werken en daardoor interesse hebben in de verschillen tussen de klimaatrisico's met betrekking tot de onderzochte factoren.

Leeswijzer

In hoofdstuk 1 worden de gemaakte keuzes met betrekking tot de gebruikte onderzoeksmethode toegelicht. Hoofdstuk 2 beschrijft de resultaten met betrekking tot het klimaatrisico droogte en in hoofdstuk 3 staat het klimaatrisico extreem weer centraal. In hoofdstuk 4 zijn de resultaten van het klimaatrisico hitte inzichtelijk gemaakt. Hoofdstuk 5 beschrijft de resultaten van het klimaatrisico natuurbrand en hoofdstuk 6 die van het klimaatrisico overstroming. Ten slotte bevat hoofdstuk 7 de conclusie en aanbevelingen van dit onderzoek.

1 Methode

In dit hoofdstuk worden de methodologische keuzes toegelicht die gemaakt zijn in dit onderzoek. Er wordt stilgestaan bij de manier waarop de vragenlijst is opgesteld, bij de dataverzameling, de samenstelling van de steekproef en de wijze waarop de data zijn geanalyseerd.

1.1 Opstellen vragenlijst

Voor dit onderzoek zijn (digitale) vragenlijsten opgezet en uitgezet onder inwoners van Nederland. De studie bestond uit vijf vragenlijsten die identiek aan elkaar waren; alleen het klimaatrisico dat als centraal thema diende, verschilde. De klimaatrisico's die centraal stonden zijn droogte, extreem weer, hitte, een natuurbrand en een overstroming. Elke respondent vulde één vragenlijst in over een specifiek klimaatrisico. De volledige versie van de vragenlijst is te vinden in bijlage 1.

Bepalen thema's vragenlijst

Om de thema's van de vragenlijst te bepalen, is in eerste instantie gestart met een quick scan van beschikbare nationale en internationale literatuur over de factoren die bij kunnen dragen aan doeltreffende risicocommunicatie. Hiervoor is als vertrekpunt het onderzoek *Doeltreffende risicocommunicatie* (Kuttschreuter et al., 2021) gebruikt, waarna verder is gezocht via Google Scholar. De taal van de zoektermen was Engels of Nederlands. De volgende zoektermen zijn onder andere gecombineerd gehanteerd: risicocommunicatie, crisis, risico, doeltreffend, effectief, succesvol, voordeel, factoren, zelfredzaamheid, risicoperceptie, informatiebehoefte, vertrouwen.

Aan de hand van hun titel en samenvatting van de onderzoeksresultaten is beoordeeld of de gevonden artikelen relevant waren voor het onderzoek. De relevante artikelen zijn gelezen, waarbij is beoordeeld of zij ook daadwerkelijk relevante informatie bevatten over de factoren die van invloed zijn op doeltreffende risicocommunicatie.

Uit deze analyse kwamen de volgende factoren naar voren¹:

- > Affectieve respons
- > Ervaring
- > Informatiebehoefte
- > Betrokkenheid
- > Risicoperceptie (ernst x waarschijnlijkheid)
- > Samenredzaamheid
- > Vertrouwen in de afzender
- > Voorbereidend gedrag
- > Wijze van informeren.

¹ Zie bijlage 2 voor een beknopte omschrijving van deze factoren.

Ontwikkelen online vragenlijst

Op basis van bovengenoemde factoren is een online vragenlijst ontwikkeld om meer te weten te komen over de manier waarop de risicocommunicatie over de vijf verschillende klimaatrisico's doeltreffend ingezet kan worden. Een groot deel van de vragen bestond uit stellingen die gemeten zijn met een 5-punts Likertschaal. Alleen de stellingen over informatiebehoefte zijn gemeten met een 3-punts Likertschaal. De respondenten konden kiezen uit drie antwoorden: 1 = Ik heb niet genoeg informatie. Ik wil hierover graag meer weten, 2 = Ik heb voldoende informatie, of 3 = Ik heb te veel informatie; het mag wel wat minder.

De conceptversie van de vragenlijst is voorgelegd aan verschillende experts: collega-onderzoekers die niet betrokken waren bij het onderzoek en medewerkers van Ipsos I&O die de dataverzameling hebben uitgevoerd. De vragenlijst is naar aanleiding van deze feedback op sommige punten aangepast en aangescherpt. Vervolgens heeft Ipsos I&O de vragenlijst gedigitaliseerd. De online vragenlijst is door zowel de onderzoekers als Ipsos I&O getest.

1.2 Respondenten

In totaal zijn 12.008 mensen uitgenodigd, met als doel om netto 5000 respondenten te laten deelnemen (1000 respondenten per vragenlijst). De steekproef is representatief getrokken op geslacht, leeftijd, opleidingsniveau, stedelijkheid en regio.

De steekproef is afkomstig vanuit het I&O Research Panel. Dit panel is geworven op basis van aselechte personen- en huishoudensteekproeven op traditionele manier (geen zelfaanmelding), doorgaans via (gemeentelijke) bevolkingsregisters. Het panel telt ruim 40.000 actieve panelleden.

1.3 Dataverzameling en respons

Dataverzameling

De dataverzameling liep van 4 februari 2025 tot en met 16 februari 2025. De respons bedroeg 5265 respondenten. Om niet-serieuze respondenten uit de data te verwijderen, is het databestand opgeschoond op basis van de invulduur. Respondenten met een invulduur korter dan een derde van de mediane invulduur zijn gemarkeerd als niet-serieus. Dit resulteerde in 23 verwijderde respondenten, waardoor er 5242 respondenten overbleven. Dit komt neer op een respons van 43.6 %. De onderstaande tabellen (tabel 1.1 tot en met tabel 1.5) tonen de respons uitgesplitst naar geslacht, leeftijd, opleidingsniveau, regio en stedelijkheid.

Tabel 1.1 Respons naar geslacht

Geslacht	Aantal	%
Man	2681	51
Vrouw	2561	49

Tabel 1.2 Respons naar leeftijd

Leeftijd	Aantal	%
18 – 39 jaar	1367	26
40 – 64 jaar	2226	42
65 jaar en ouder	1649	31

Tabel 1.3 Respons naar opleidingsniveau

Opleidingsniveau	Aantal	%
Laag	1036	20
Midden	1944	37
Hoog	2262	43

Tabel 1.4 Respons naar regio

Regio	Aantal	%
West (UT, NH, ZH)	2342	45
Noord (GR, FR, DR)	521	10
Oost (OV, GD, FL)	1132	22
Zuid (ZL, NB, LB)	1247	24

Tabel 1.5 Respons naar stedelijkheid

Stedelijkheid	Aantal	%
Zeer (sterk) stedelijk	2850	54
Matig stedelijk	864	17
(Weinig) niet stedelijk	1528	29

Weging voor representativiteit

Op de data is een weging toegepast naar leeftijd, geslacht, opleidingsniveau, stedelijkheid en regio op basis van de populatiecijfers afkomstig uit de 'Gouden Standaard' van het Centraal Bureau voor de Statistiek. Dit betekent dat de verhoudingen binnen deze kenmerken zijn teruggebracht naar de werkelijk bestaande verhouding. Onder- en bovengemiddelde groepen zijn dus opgehoogd en verlaagd. Op deze manier zijn de resultaten representatief voor de Nederlandse bevolking.

Aantal respondenten per klimaatrisico-vragenlijst

Iedere respondent is random toegewezen aan een van de vijf vragenlijsten over de klimaatrisico's. Zie tabel 1.6 voor de verdeling van de respondenten over de vijf vragenlijsten waarin steeds één klimaatrisico centraal staat.

Tabel 1.6 Verdeling respondenten over de vragenlijsten

Vragenlijst	Aantal respondenten (N)
Droogte	1041
Extreem weer	1079
Hitte	1005
Natuurbrand	1041
Overstroming	1076
Totaal	5242

1.4 Data-analyse

De data-analyse heeft in een aantal stappen plaatsgevonden in het statistische computer-programma SPSS.

Samengestelde scores

Voordat gestart is met het daadwerkelijk analyseren van de resultaten, is eerst bepaald in hoeverre losse stellingen om een factor te meten, samengevoegd mochten worden tot één samengestelde score. Dit is gedaan door te kijken naar de Cronbach's alpha.² Als de Cronbach's alpha hoger is dan .70 mogen stellingen samengevoegd worden tot één samengestelde score. Hieronder een overzicht van de factoren waar (onder andere) een samengestelde score voor gebruikt is voor de beschrijving van de resultaten.

- > Waarschijnlijkheid: Cronbach's Alpha 4 stellingen (vraag 4 t/m 7) = .83.
- > Risicoperceptie: Cronbach's Alpha 5 stellingen (vraag 3 t/m 7) = .74.
- > Intentie eigen voorbereiding: 2 stellingen (vraag 18 + 19) = .87.
- > Verwachting dat anderen zich voorbereiden: 2 stellingen (vraag 16 + 17) = .78.
- > Informatiebehoefte: 4 stellingen (vraag 21 t/m 24) = .93.
- > Betrokkenheid: 6 stellingen (vraag 25 t/m 30) = .92.
- > Vertrouwen in de afzender: 3 stellingen (vraag 35, 36, 38) = .71.

Filteren antwoorden

Bij de analyse van een aantal stellingen zijn de respondenten die gekozen hebben voor de antwoordcategorieën 'weet ik niet', 'geen mening' of 'niet van toepassing' uit de dataset gehaald, omdat deze kunnen zorgen voor een vertekening van de resultaten. Dit geldt voor

² Het samenvoegen van losse stellingen tot een factor is gebaseerd op het idee dat elke stelling een aspect van de factor meet, en dat door deze stellingen te combineren een nauwkeuriger en vollediger beeld verkregen kan worden van de factor.

de stellingen over informatiebehoefte, de tevredenheid over de informatie en vertrouwen in de afzender.

Analyse van de vragenlijsten

Voor de analyse van de vragenlijsten per klimaatrisico zijn hoofdzakelijk percentages of gemiddelde scores berekend. De open vragen zijn thematisch gecodeerd. Om te bepalen of er verschillen zijn tussen de klimaatrisico's voor wat betreft de verschillende factoren is (afhankelijk van het type factor) de Chi-square-toets gebruikt of een Analysis of Variance (ANOVA). De vragen waar respondenten meerdere antwoorden mochten geven (vraag 12: bronnen die zijn geraadpleegd en vraag 13: de reden dat nog geen actie is ondernomen) zijn geanalyseerd met behulp van multiple respons. Als er een vergelijking is gemaakt voor alle respondenten tussen twee stellingen of factoren, dan is dit gedaan met de analyse Paired Samples t-test. De samenhang tussen de factoren is onderzocht door middel van Pearson correlaties.

1.5 Weergaven van de resultaten

Bij de bespreking van de resultaten uit de vragenlijst wordt gebruikgemaakt van tabellen. Hieronder volgt een toelichting op de presentatie van de resultaten in de tabellen:

- > Bij elke vraag in een tabel is vermeld wat het absolute aantal deelnemers is dat de desbetreffende vraag heeft beantwoord. Dit is weergegeven met de letter 'N'. Hierbij zijn de deelnemers die 'Geen mening', 'Niet van toepassing' en 'Weet ik niet (meer)' geantwoord buiten beschouwing gelaten.
- > Het aantal respondenten per vraag kan verschillen. Dit kan komen doordat de vragenlijst voorwaardelijke vragen bevatte die niet aan iedereen gesteld zijn.
- > In de tabellen waarin gemiddelden (weergegeven met de letter 'M') staan vermeld, staat tussen haakjes de standaarddeviatie (weergegeven met de letters 'SD'). De standaarddeviatie geeft de mate van spreiding aan van een stelling of factor.
- > In de tabellen waar percentages zijn gebruikt, kan door afronding het totale percentage soms hoger of lager dan 100 % zijn.
- > Omwille van de leesbaarheid zijn in de tabellen de eerste twee antwoordcategorieën samengetrokken tot één score. Hetzelfde is gedaan voor de laatste twee antwoordcategorieën. Zo zijn bijvoorbeeld de antwoordcategorieën 'helemaal mee eens' en 'mee eens' samengetrokken tot één score voor '(helemaal) mee eens'. De vierde en vijfde antwoordcategorieën 'helemaal mee oneens' en 'mee oneens' zijn samengetrokken tot de score '(helemaal) mee oneens'.

2 Droogte

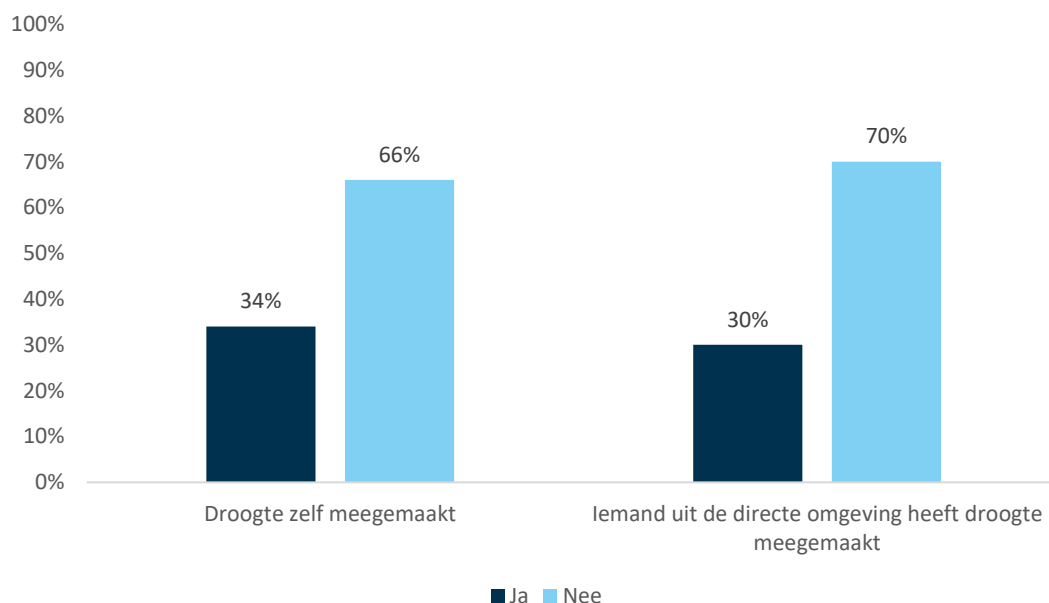
In dit hoofdstuk worden de overkoepelende resultaten beschreven van het klimaatrisico droogte.

‘Droogte ontstaat als er langere tijd minder regen valt dan normaal en er daarnaast veel water verdampt. Er is dan een neerslagtekort. De gevolgen van droogte zijn afhankelijk van het type landschap en de beheersmaatregelen die ergens genomen worden. Daardoor kunnen de gevolgen van plaats tot plaats erg verschillen. Droogte kan bijvoorbeeld leiden tot watertekorten, wat effect heeft op onder andere de landbouw, de natuur, de scheepvaart en ons drinkwater. (www.klimaatadaptatienederland.nl)’

2.1 Ervaring en emoties

Ervaring

De ervaring die mensen hebben met een risico, kan invloed hebben op de manier waarop zij een risico ervaren. Figuur 2.1 laat zien dat een derde van de respondenten (34 %) aangeeft in het verleden zelf droogte meegemaakt te hebben. Het percentage dat iemand kent uit de directe omgeving die droogte heeft meegemaakt, ligt net wat lager op 30 %.

Figuur 2.1 Ervaring met droogte

Emoties

Aan respondenten is gevraagd hoeveel zorgen zij zich maken als ze denken aan de mogelijkheid van droogte in hun omgeving. Bijna de helft van de respondenten (49 %) maakt zich helemaal niet of een beetje zorgen. 13 % maakt zich juist redelijk veel of heel erg zorgen over droogte. Zie tabel 2.1.

Tabel 2.1 Emoties gerelateerd aan droogte (N = 1041)

	Gemiddelde (SD)	Helemaal niet / een beetje	Niet veel, maar ook niet weinig	Redelijk veel / heel erg
Hoeveel zorgen maak jij je als je denkt aan de mogelijkheid van droogte in jouw omgeving?	2.42 (1.01)	49 %	39 %	13 %

2.2 Risicoperceptie

Om de risicoperceptie te meten, zijn de vragen over de waarschijnlijkheid en de ernst samengenomen. De risicoperceptie van droogte is gemiddeld 2.83 (SD = .66) op een schaal van 1 tot 5. Dit betekent dat de risicoperceptie voor droogte relatief laag is. Dit kan invloed hebben op de bereidheid van respondenten om zich te gaan voorbereiden op droogte. Hieronder volgen de resultaten van de individuele vragen over de waarschijnlijkheid en de ernst.

Waarschijnlijkheid

55 % van de respondenten vindt het (heel) waarschijnlijk dat in de komende 10 jaar sprake zal zijn van droogte in hun leefomgeving. 23 % denkt dat dit (heel) onwaarschijnlijk is. Zie tabel 2.2.

Tabel 2.2 De waarschijnlijkheid van droogte (N = 1041)

	Gemiddelde (SD)	(Heel) onwaarschijnlijk	Neutraal	(Heel) waarschijnlijk
Hoe waarschijnlijk vind je het dat er in de komende 10 jaar droogte plaatsvindt in jouw omgeving?	3.40 (1.08)	23 %	22%	55 %

Ernst

Als mogelijke gevolgen van droogte achten respondenten de kans het grootste dat er schade zal ontstaan aan de openbare voorzieningen in hun omgeving. 56 % vindt dit (heel) waarschijnlijk. Respondenten denken dat de kans dat zichzelf of hun gezinsleden in een levensbedreigende situatie terechtkomen relatief klein is. 72 % denkt dat dit (heel) onwaarschijnlijk is. Zie tabel 2.3 voor alle resultaten.

Tabel 2.3 De ernst van droogte (N = 1041)

	Gemiddelde (SD)	(Heel) onwaarschijnlijk	Neutraal	(Heel) waarschijnlijk
Grote schade aan de openbare voorzieningen (wegen, parken, etc.) in jouw omgeving.	3.40 (.94)	21 %	23 %	56 %
Grote schade aan jouw huis/bezittingen.	2.72 (.93)	45 %	33 %	22 %
Jij en/of jouw gezinsleden komen in een levensbedreigende situatie terecht.	2.09 (.89)	72 %	20 %	8 %
Je dagelijkse leven (werken en andere dagelijkse activiteiten) raakt langdurig ontregeld.	2.55 (1.03)	54 %	25 %	21 %

2.3 Samenredzaamheid

Meer dan de helft van de respondenten (58 %) verwacht dat tijdens droogte burgers en professionals samen aan de slag gaan om de crisis het hoofd te bieden. Het percentage respondenten dat zelf hulp aan zou bieden aan mensen in hun leefomgeving tijdens droogte ligt wat hoger op 71 %. Er is dus een grote bereidheid om anderen te helpen. Zie tabel 2.4.

Tabel 2.4 De samenredzaamheid tijdens droogte (N = 1041)

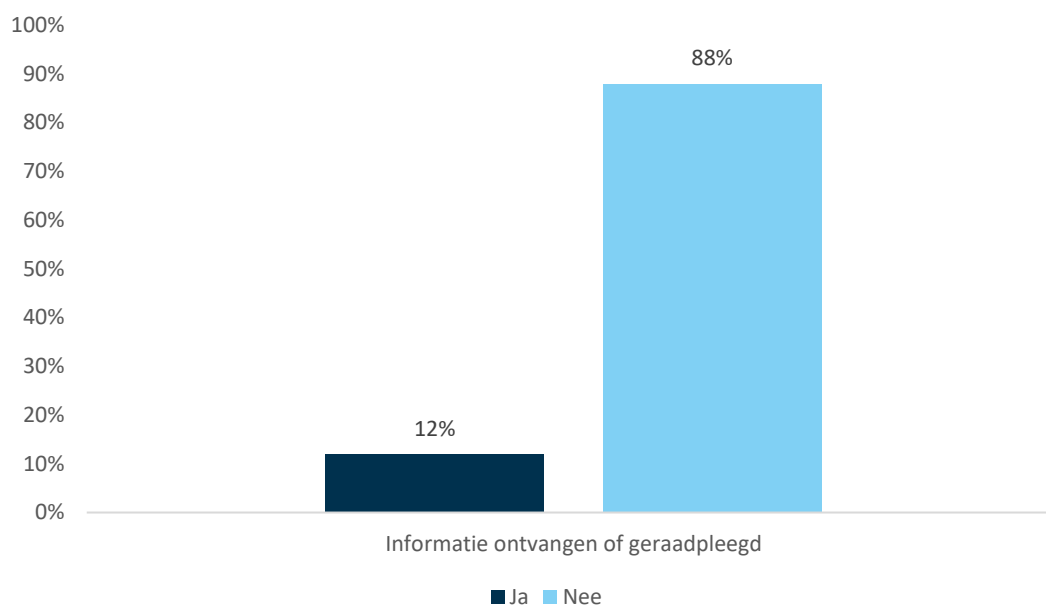
	Gemiddelde (SD)	Zeker niet/ waarschijnlijk niet	Neutraal	Waarschijnlijk wel/ zeker wel
In hoeverre verwacht je dat tijdens een periode van droogte burgers en professionals samen aan de slag gaan om de crisis het hoofd te bieden?	3.46 (.92)	19 %	23 %	58 %
In hoeverre zou je tijdens een periode van droogte zelf hulp bieden aan mensen in jouw leefomgeving?	3.74 (.80)	7 %	23 %	71 %

2.4 Voorbereidend gedrag

Mensen die zich voorbereiden op risico's zijn over het algemeen beter in staat om te reageren wanneer een risico zich daadwerkelijk voordoet. In hoeverre hebben de respondenten zich al voorbereid op droogte?

Informatie ontvangen of geraadpleegd

Het merendeel van de respondenten (88 %) heeft nog geen informatie ontvangen of geraadpleegd over de manier waarop zij zichzelf kunnen voorbereiden op droogte. Zie figuur 2.2.

Figuur 2.2 Informatie ontvangen of geraadpleegd met betrekking tot droogte (N = 1041)

Gebruikte bronnen

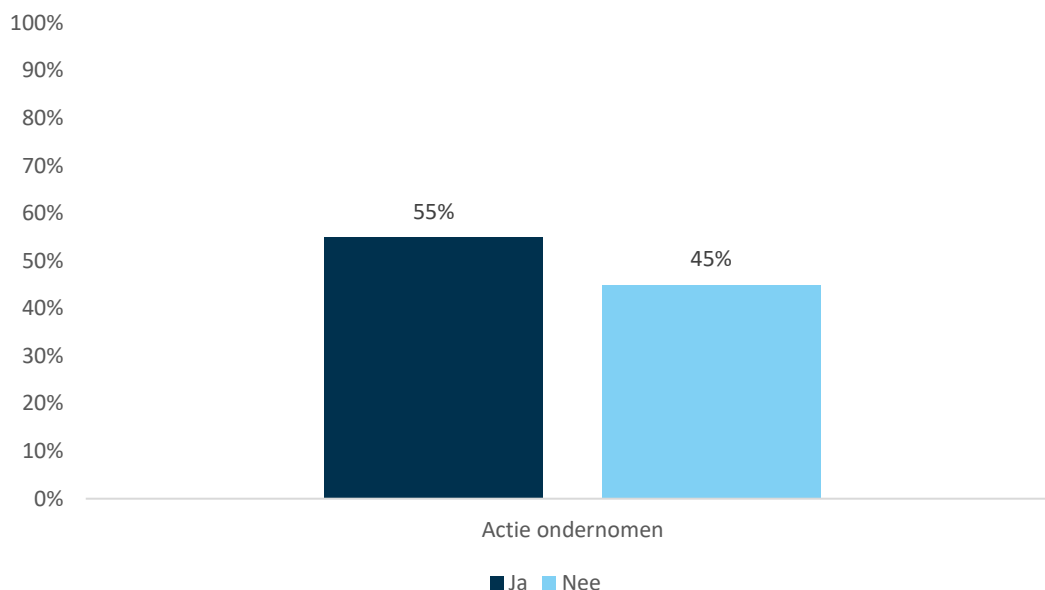
Aan de respondenten die hebben geantwoord dat ze eerder informatie hebben ontvangen of geraadpleegd over de voorbereiding op droogte, is vervolgens gevraagd via welke bronnen zij die informatie hebben verkregen. Zij mochten meerdere antwoorden geven. Door de respondenten die ten minste één bron hebben genoemd, is de TV het vaakst genoemd (48 %), gevolgd door kranten (46 %) en nieuwsapps en/of nieuwswebsites (43 %). Voorbeelden die genoemd zijn bij het antwoord 'anders' zijn zoeken via Google, via bushcraft en via scouting. Zie tabel 2.4.

Tabel 2.4 Gebruikte bronnen over droogte (N = 124, 399 antwoorden)

Bron	Percentage of cases
TV	48 %
Kranten	46 %
Nieuwsapps en/of nieuwswebsites	43 %
Radio	30 %
Via andere mensen (bijvoorbeeld vrienden, familie, collega's, burens)	27 %
Website van mijn eigen gemeente	23 %
Website van een natuurbeheerder	20 %
Website van de Nederlandse overheid	19 %
Website van het RIVM	17 %
Via sociale media (bijvoorbeeld Facebook, X)	16 %
Anders	15 %
Website / app van de veiligheidsregio	10 %
Website van de brandweer	4 %
Website van de GGD	4 %
Website van de politie	2 %
Weet ik niet	-

Actie ondernomen na verkregen informatie

Aan de respondenten die eerder informatie hebben ontvangen of geraadpleegd over de voorbereiding op droogte, is gevraagd of ze naar aanleiding van die informatie actie hebben ondernomen om beter voorbereid te zijn op droogte. 55 % heeft inderdaad actie ondernomen. Zie figuur 2.3. De volgende ondernomen acties zijn het vaakst genoemd: voldoende drinkwater in huis halen, zorgen voor wateropvang in eigen tuin, andere of meer beplanting in de tuin poten en zuiniger omgaan met water.

Figuur 2.3 Actie ondernomen met betrekking tot droogte (N = 114)

Reden waarom geen actie ondernomen

Door de respondenten die ten minste één reden hebben aangegeven waarom ze geen actie hebben ondernomen naar aanleiding van de informatie, wordt het vaakst genoemd dat zij de noodzaak niet voelen om actie te ondernemen (39 %) en het idee hebben dat ze zelf geen actie kunnen ondernemen (20 %). Zie tabel 2.5.

Tabel 2.5 Reden om geen actie te ondernemen (N = 52)

Reden	Percentage
Ik voel niet de noodzaak om actie te ondernemen	39 %
Ik heb het idee dat ik zelf geen actie kan ondernemen	20 %
De informatie stimuleert mij niet om actie te ondernemen	16 %
De risico's zijn te klein om actie op te ondernemen	16 %
In de informatie wordt onvoldoende uitgelegd wat ik moet doen	12 %
Weet ik niet	11 %
De informatie is tegenstrijdig met andere informatie	9 %
De informatie is onduidelijk voor mij	6 %
Ik heb er geen vertrouwen in dat de genoemde acties nuttig zijn	6 %
Ik vind de informatie niet relevant	5 %
Anders	3 %

2.5 Intentie om zich in de toekomst voor te bereiden

Aan de respondenten die hebben aangegeven geen informatie te hebben geraadpleegd of ontvangen, zijn enkele vragen gesteld over hun intentie om zich in de toekomst voor te bereiden op droogte en hun verwachtingen ten aanzien van de voorbereiding van anderen op droogte.

Eigen intentie

Op de vraag in hoeverre respondenten zelf geïnteresseerd zijn in informatie over hoe ze zich kunnen voorbereiden, antwoordt de helft (51%) dat zij helemaal niet of slechts een beetje geïnteresseerd zijn. Of respondenten de intentie hebben om informatie te zoeken over de manier waarop ze zich kunnen voorbereiden op droogte, antwoordt 60 % dat die intentie er helemaal niet is of slechts een beetje. Hetzelfde percentage (60 %) heeft helemaal niet of een beetje de intentie om zich in de toekomst voor te bereiden op droogte. Zie tabel 2.6. Deze resultaten laten zien dat meer dan de helft van de respondenten geen intentie heeft om zich in de toekomst voor te gaan bereiden op droogte.

Tabel 2.6 Intentie om zichzelf voor te bereiden op droogte (N = 917)

	Gemiddelde (SD)	Helemaal niet/ een beetje	Niet veel, maar ook niet weinig	Redelijk veel / heel erg
In hoeverre ben je geïnteresseerd in informatie over hoe jij je kan voorbereiden op droogte?	2.61 (1.01)	51 %	27 %	22 %
In hoeverre heb je de intentie om informatie te zoeken over hoe jij je kan voorbereiden op droogte?	2.23 (.99)	60 %	29 %	11 %
In hoeverre ga je je in de toekomst voorbereiden op droogte?	2.26 (.90)	60 %	33 %	8 %

Intentie van anderen

74 % van de respondenten denkt dat mensen in hun omgeving helemaal niet of een beetje de intentie hebben om informatie te zoeken over de voorbereiding op droogte en 76 % denkt dat de mensen die belangrijk voor hen zijn zich helemaal niet of slechts een beetje voorbereiden op droogte. Zie tabel 2.7. Deze resultaten laten zien dat respondenten denken dat hun omgeving een (zeer) beperkte intentie heeft om zich voor te bereiden op droogte.

Tabel 2.7 Intentie dat anderen zich voorbereiden op droogte (N = 917)

	Gemiddelde (SD)	Helemaal niet/ een beetje	Niet veel, maar ook niet weinig	Redelijk veel / heel erg
In hoeverre denk je dat mensen in je omgeving de intentie hebben om informatie te zoeken over de voorbereiding op droogte?	1.85 (.89)	74 %	23 %	3 %
In hoeverre denk je dat de mensen die belangrijk voor je zijn, zich voorbereiden op droogte?	1.78 (.89)	76 %	21 %	3 %

2.6 Betrokkenheid

De resultaten uit tabel 2.8 laten zien dat respondenten het niet heel belangrijk vinden om kennis te hebben over het risico van droogte in hun buurt. 41 % van de respondenten vindt dit helemaal niet of een beetje belangrijk. Daarnaast voelt iets meer dan de helft van de respondenten (56 %) zich helemaal niet of een beetje betrokken bij het onderwerp droogte.

Slechts 16 % van de respondenten heeft het idee dat het risico van droogte voor hen persoonlijk van belang is. Een derde van de respondenten (34 %) vindt het redelijk veel of heel erg van belang dat ze op de hoogte zijn van de gevolgen van droogte in de omgeving. Opvallend is dat in verhouding meer respondenten aangeven het redelijk veel of heel erg van belang te vinden dat ze weten wat ze moeten doen als droogte dreigt (46 %) en dat ze weten hoe ze zich kunnen voorbereiden op droogte (43 %).

Tabel 2.8 De betrokkenheid bij droogte (N = 1041)

	Gemiddelde (SD)	Helemaal niet/ een beetje	Niet veel, maar ook niet weinig	Redelijk veel/ heel erg
Hoe belangrijk vind je het om kennis te hebben over het risico van droogte in je buurt?	2.89 (1.02)	41 %	27 %	34 %
Hoe betrokken voel je je bij het onderwerp droogte?	2.30 (1.05)	56 %	31 %	13 %
In hoeverre heb je het idee dat het risico van droogte van belang is voor jou persoonlijk, in de zin dat je daar zelf rekening mee zou moeten houden	2.42 (1.04)	55 %	29 %	16 %

In hoeverre vind je het van belang, dat je op de hoogte bent van de gevolgen van droogte in je omgeving?	2.89 (1.07)	41 %	25 %	34 %
In hoeverre vind je het van belang, dat je weet wat je moet doen als droogte dreigt?	3.15 (1.08)	31 %	23 %	46 %
In hoeverre vind je het van belang, dat je weet hoe je je kan voorbereiden op droogte?	3.09 (1.08)	40 %	23 %	43 %

2.7 Informatiebehoefte

Aan respondenten is gevraagd in hoeverre ze voldoende informatie hebben over droogte. Zo'n twee derde (64 %) zegt niet genoeg informatie te hebben over de risico's van droogte in hun omgeving en dat ze hierover graag meer willen weten. Een vergelijkbaar beeld geldt voor informatie over wat respondenten moeten doen om tijdens droogte zichzelf in veiligheid te brengen, informatie over hoe zij anderen kunnen helpen tijdens droogte en informatie over hoe zij zich kunnen voorbereiden op droogte in hun omgeving. Respectievelijk 66 %, 66 % en 68 % van de respondenten geeft aan niet genoeg informatie hierover te hebben en graag meer te willen weten. Zie tabel 2.9. Deze resultaten laten zien dat twee op de drie respondenten een behoefte heeft aan meer informatie over het klimaatrisico droogte.

Tabel 2.9 De informatiebehoefte van droogte

	Gemiddelde (SD) 3-punts-schaal	Niet genoeg informatie. Ik wil hierover graag meer weten	Is voldoende	Is te veel; het mag wel wat minder
Informatie over de risico's van droogte in mijn omgeving. (19 % weet ik niet, geen mening, N = 848 blijft over)	1.39 (.54)	64 %	34 %	3 %
Informatie over wat ik moet doen tijdens droogte om mijzelf in veiligheid te brengen. (18 % weet ik niet/ geen mening, N = 858 blijft over)	1.37 (.53)	66 %	32 %	3 %
Informatie over hoe ik anderen tijdens droogte kan helpen.	1.37 (.56)	66 %	30 %	4 %

(21 % weet ik niet/ geen mening, N = 820 blijft over)

Informatie over hoe ik mezelf kan voorbereiden op droogte in mijn omgeving.	1.34 (.52)	68 %	29 %	2 %
---	------------	------	------	-----

(17 % weet ik niet/ geen mening, N = 870 blijft over)

2.8 Informatie over droogte

Informatieverschaffende instanties

Aan alle respondenten is gevraagd welke instanties zij kennen die informatie verschaffen over droogte. Het vaakst zijn de volgende instanties genoemd: het waterschap, de gemeente, het KNMI, de overheid en het RIVM.

Tevredenheid over informatie

Aan respondenten is gevraagd in hoeverre zij tevreden zijn over de informatie die door instanties wordt verschaft over droogte. Tabel 2.10 laat zien dat 56 % van de respondenten helemaal niet of een beetje tevreden is over de informatie. Slechts 12 % geeft aan redelijk veel of heel erg tevreden te zijn over de informatie.

Tabel 2.10 Tevredenheid over informatie over droogte

	Gemiddelde (SD)	Helemaal niet/ een beetje	Niet veel, maar ook niet weinig	Redelijk veel / heel erg
In hoeverre ben je tevreden over de informatie die de instanties verschaffen over droogte?	2.25 (1.07)	56 %	31 %	12 %
(38 % weet ik niet/ niet van toepassing, N = 645 over)				

Wijze van informeren

Op de vraag of respondenten op een andere manier geïnformeerd willen worden dan ze nu informatie krijgen over het risico van droogte, over de manier waarop ze zich kunnen voorbereiden en hoe ze het beste kunnen handelen tijdens daadwerkelijke droogte, heeft 65% 'ja' geantwoord. Zie tabel 2.11.

Tabel 2.11 Wens anders geïnformeerd te willen worden over droogte (N = 746)

	Ja	Nee
Zou je op een andere manier geïnformeerd willen worden over het risico van droogte, hoe je je kunt voorbereiden en het beste kan handelen tijdens daadwerkelijke droogte, dan dat je nu geïnformeerd wordt?	65 %	35 %

Aan de respondenten die hebben aangegeven op een andere wijze geïnformeerd te willen worden, is vervolgens een open vraag gesteld over de wijze waarop ze dan liever geïnformeerd zouden worden. Hieronder zijn de meest gegeven antwoorden op hoofdlijnen samengevat.

- > Respondenten hechten waarde aan een persoonlijke benadering door middel van een folder, brochure of brief. Ook is een e-mail veelvuldig genoemd.
- > Respondenten willen graag informatie ontvangen die gericht is op de lokale situatie / omstandigheden.
- > Respondenten vinden dat de gemeente de afzender moet zijn.
- > Respondenten stellen een publiekscampagne op de tv en radio, en via sociale media op prijs.
- > Respondenten willen graag geïnformeerd worden door middel van een bulletin in het nieuws of een actualiteitenprogramma of een artikel in de krant.
- > Respondenten wensen een centrale website waar alle informatie bij elkaar staat, inclusief concrete tips.

2.9 Vertrouwen

Ruim twee derde van de respondenten (69 %) heeft vertrouwen in de overheidsinstanties die informatie geven over risico's in de omgeving. Het vertrouwen in de media ligt wat lager; 51 % van de respondenten heeft vertrouwen in de media als het gaat om het verstrekken van informatie over risico's in de omgeving. Verder is 27 % van de respondenten van mening dat er zoveel tegenstrijdige informatie over risico's in de omgeving bestaat, dat ze niet meer weten welke informatie ze moeten geloven. Ten slotte is 70 % van de respondenten het (helemaal) eens dat de informatie die overheidsinstanties geven over risico's in de omgeving ondersteund wordt door deskundigen. Zie tabel 2.12.

Tabel 2.12 Vertrouwen in de afzender

	Gemiddelde (SD)	(Helemaal) oneens	Niet eens, niet oneens	(Helemaal) eens
Ik heb vertrouwen in de overheidsinstanties (waaronder veiligheidsregio, gemeente, GGD, brandweer) die mij informatie geven over risico's in mijn omgeving. (4 % weet ik niet/niet van toepassing, N = 995 over)	3.75 (1.00)	12 %	19 %	69 %
Ik heb vertrouwen in de media (het nieuws, kranten, nieuwswebsites en sociale media) die mij informatie geven over risico's in mijn omgeving. (3 % weet ik niet/niet van toepassing, N = 1008 over)	3.31 (1.04)	21 %	29 %	51 %
Er is zoveel tegenstrijdige informatie over risico's in mijn omgeving dat ik niet meer weet welke informatie ik moet geloven. (19 % weet ik niet/niet van toepassing, N = 839 over)	2.83 (1.08)	42 %	33 %	27 %
De informatie die overheidsinstanties (waaronder veiligheidsregio, gemeente, GGD, brandweer) geeft over risico's in mijn omgeving wordt ondersteund door deskundigen. (28 % weet ik niet/niet van toepassing, N = 755 over)	3.79 (.92)	8 %	23 %	70 %

3 Extreem weer

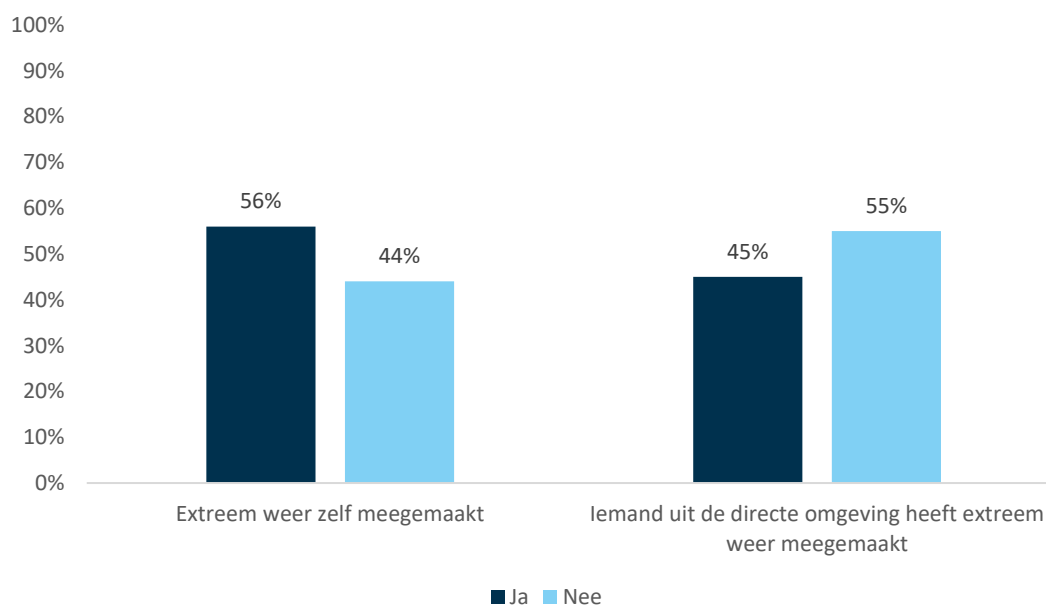
In dit hoofdstuk zijn de resultaten beschreven van het klimaatrisico extreem weer.

'Extreme weersomstandigheden zijn weersomstandigheden die zodanig zijn dat ze zorgen voor grote fysieke of maatschappelijke gevolgen, zoals zware windstoten, hevige regenval, onweer, sneeuw of ijzel. Deze verschillende soorten weersomstandigheden kunnen in uiteenlopende gradaties voorkomen en de impact kan lokaal sterk variëren. Onder invloed van klimaatverandering zullen weersextremen vaker voorkomen en in intensiteit toenemen. Extreem weer kan grote gevolgen hebben voor de maatschappij, bijvoorbeeld doordat er doden of gewonden kunnen vallen. Ook kan er schade ontstaan, het verkeer kan stilvallen en vitale processen (bijvoorbeeld elektriciteitsvoorzieningen) kunnen verstoord raken (Veiligheidsregio Hollands-Midden, 2022).'

3.1 Ervaring en emoties

Ervaring

De ervaring die mensen zelf hebben met een risico, maar ook de ervaring van anderen, kan invloed hebben op de manier waarop zij een risico ervaren. Van alle respondenten heeft 56 % zelf ervaring met extreem weer, en 45 % kent iemand uit de directe omgeving die extreem weer heeft meegemaakt. Zie tabel 3.1.

Figuur 3.1 Ervaring met extreem weer (N = 1079)

Emoties

Aan respondenten is gevraagd hoeveel zorgen zij zich maken als ze denken aan de mogelijkheid van extreem weer in hun omgeving. 36 % van de respondenten maakt zich helemaal niet of een beetje zorgen, terwijl 13 % zich juist redelijk veel of heel erg zorgen maakt over extreem weer. Zie tabel 3.1.

Tabel 3.1 Emoties gerelateerd aan extreem weer (N = 1079)

	Gemiddelde (SD)	Helemaal niet / een beetje	Niet veel, maar ook niet weinig	Redelijk veel / heel erg
Hoeveel zorgen maak jij je als je denkt aan de mogelijkheid van extreem weer in jouw omgeving?	2.64 (.92)	36 %	50 %	13 %

3.2 Risicoperceptie

Om de risicoperceptie te meten, zijn de vragen over de waarschijnlijkheid en de ernst samen genomen. De risicoperceptie van extreem weer is gemiddeld 3.13 (SD = .70) op een schaal van 1 tot 5. Dit betekent dat de risicoperceptie voor extreem weer niet heel hoog is, maar ook niet laag. Hieronder volgen de resultaten van de individuele vragen over de waarschijnlijkheid en de ernst.

Waarschijnlijkheid

79 % van de respondenten vindt het (heel) waarschijnlijk dat er in de komende 10 jaar extreem weer zal plaatsvinden in hun omgeving. Slechts 7 % denkt dat dit (heel) onwaarschijnlijk is. Zie tabel 3.2.

Tabel 3.2 De waarschijnlijkheid van extreem weer (N = 1079)

	Gemiddelde (SD)	(Heel) onwaarschijnlijk	Neutraal	(Heel) waarschijnlijk
Hoe waarschijnlijk vind je het dat er in de komende 10 jaar extreem weer plaatsvindt in jouw omgeving?	3.99 (.90)	7 %	15 %	79 %

Ernst

Een groot deel van de respondenten (71 %) vindt het (heel) waarschijnlijk dat extreem weer grote schade kan veroorzaken aan de openbare voorzieningen in hun omgeving. 48 % vindt het (heel) waarschijnlijk dat extreem weer kan leiden tot grote schade aan hun huis en/of bezittingen. Slechts 12 % van de respondenten vindt het (heel) waarschijnlijk dat zichzelf en/of gezinsleden in een levensbedreigende situatie terechtkomen door extreem weer. Ten slotte denkt een derde (32%) dat het (heel) waarschijnlijk is dat het dagelijkse leven langdurig ontregeld kan raken. Zie tabel 3.3.

Tabel 3.3 De ernst van extreem weer (N = 1079)

	Gemiddelde (SD)	(Heel) onwaar- schijnlijk	Neutraal	(Heel) waar- schijnlijk
Grote schade aan de openbare voorzieningen (wegen, parken, etc.) in jouw omgeving.	3.73 (.87)	11 %	18 %	71 %
Grote schade aan jouw huis/bezittingen.	3.33 (.85)	18 %	35 %	48 %
Jij en/of jouw gezinsleden komen in een levensbedreigende situatie terecht.	2.54 (.84)	49 %	41 %	12 %
Je dagelijkse leven (werken en andere dagelijkse activiteiten) raakt langdurig ontregeld.	2.92 (.97)	36 %	33 %	32 %

3.3 Samenredzaamheid

Bijna drie kwart van de respondenten (72 %) denkt dat bij extreem weer burgers en professionals samen aan de slag gaan om de crisis het hoofd te bieden. 84 % van de respondenten zou tijdens extreem weer zelf hulp bieden aan mensen in hun leefomgeving. Zie tabel 3.4. Er is dus een grote bereidheid om anderen te helpen.

Tabel 3.4 De samenredzaamheid bij extreem weer (N = 1079)

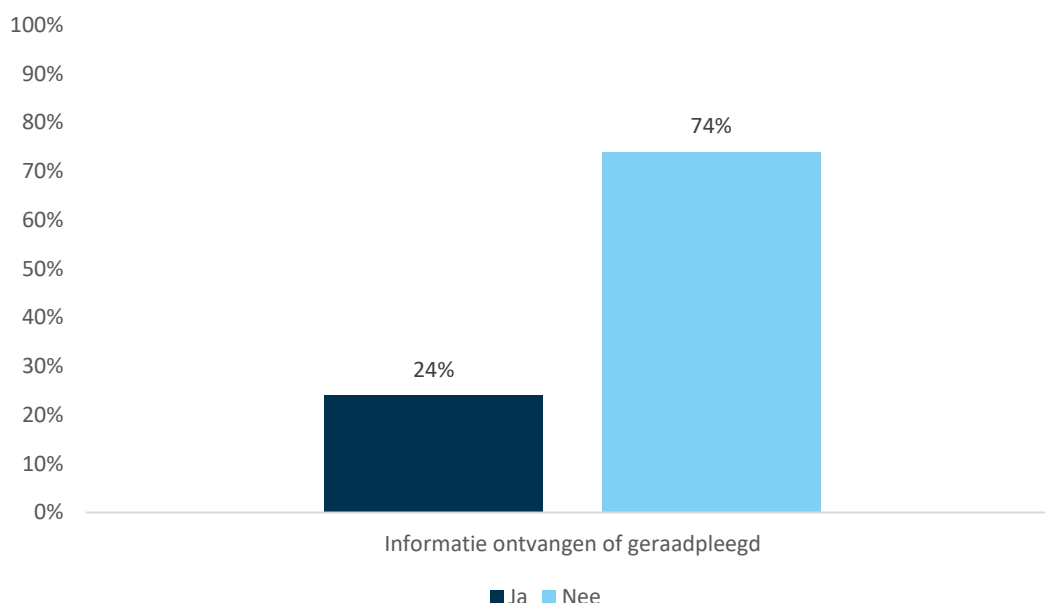
	Gemiddelde (SD)	Zeker niet/ waarschijnlijk niet	Neutraal	Waarschijnlijk wel/ zeker wel
In hoeverre verwacht je dat bij extreem weer burgers en professionals samen aan de slag gaan om de crisis het hoofd te bieden?	3.72 (.82)	12 %	17 %	72 %
In hoeverre zou je tijdens extreem weer zelf hulp bieden aan mensen in jouw leefomgeving?	4.05 (.77)	4 %	12 %	84 %

3.4 Voorbereidend gedrag

Mensen die zich voorbereiden op risico's zijn over het algemeen beter in staat om te reageren wanneer een risico zich daadwerkelijk voordoet. In hoeverre hebben de respondenten zich al voorbereid op extreem weer?

Informatie ontvangen of geraadpleegd

Zo'n drie kwart van de respondenten (74 %) heeft nog geen informatie ontvangen of geraadpleegd over hoe zij zichzelf kunnen voorbereiden op extreem weer. Zie figuur 3.2.

Figuur 3.2 Informatie ontvangen of geraadpleegd met betrekking tot extreem weer (N = 1079)

Gebruikte bronnen

Aan de respondenten die hebben geantwoord dat ze al wel eerder informatie hebben ontvangen of geraadpleegd over de voorbereiding op extreem weer, is gevraagd via welke bronnen zij die informatie hebben verkregen. Zij mochten meerdere antwoorden geven. Door de respondenten die ten minste één bron hebben genoemd, worden het vaakst nieuwsapps en/of nieuwswebsites genoemd (57 %), gevolgd door de TV (49 %) en kranten (36 %). De website of app van de veiligheidsregio wordt door 16 % van de respondenten genoemd. Zie tabel 3.5. Voorbeelden die gegeven zijn bij het antwoord 'anders' zijn: zoeken via Google, de website van het KNMI en via een folder.

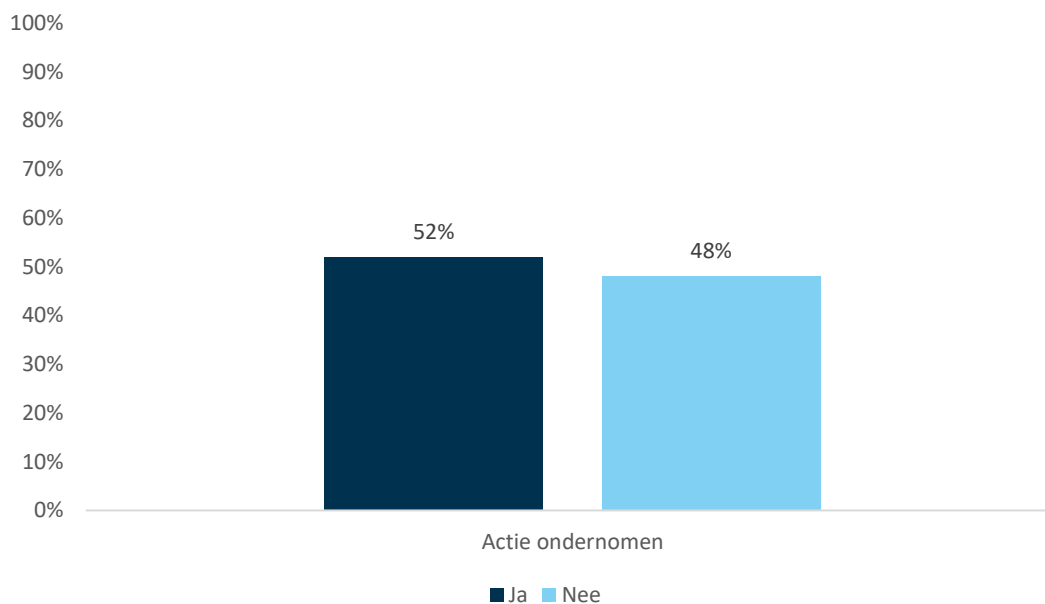
Tabel 3.5 Gebruikte bronnen voor extreem weer (N = 259, 835 antwoorden)

Bron	Percentage
Nieuwsapps en/of nieuwswebsites	57 %
TV	49 %
Kranten	36 %
Radio	33 %
Website van de Nederlandse overheid	32 %
Via andere mensen (bijvoorbeeld vrienden, familie, collega's, burens)	26 %
Website van het RIVM	21 %
Via sociale media (bijvoorbeeld Facebook, X)	19 %
Website / app van de veiligheidsregio	16 %
Website van mijn eigen gemeente	12 %
Anders	10 %
Website van een natuurbeheerder	6 %
Website van de brandweer	3 %
Website van de politie	3 %
Website van de GGD	2 %
Weet ik niet	2 %

Actie ondernomen na verkregen informatie

Aan de respondenten die eerder informatie hebben ontvangen of geraadpleegd over de voorbereiding op extreem weer, is vervolgens gevraagd of ze naar aanleiding van die informatie actie hebben ondernomen om beter voorbereid te zijn. Iets meer dan de helft van de respondenten heeft inderdaad actie ondernomen (52 %). Zie figuur 3.3.

De volgende acties zijn het vaakst genoemd: (onderdelen van) het noodpakket in huis halen, losse spullen binnen leggen of vastmaken, zorgen voor een betere afvoer van regenwater en spullen in huis halen om zandzakken te kunnen maken

Figuur 3.3 Actie ondernomen met betrekking tot extreem weer (N = 249).

Reden waarom geen actie ondernomen

Door de respondenten die ten minste één reden hebben aangegeven waarom ze geen actie hebben ondernomen naar aanleiding van de informatie, wordt het vaakst genoemd dat ze de noodzaak niet voelen om actie te ondernemen (62 %) of dat de risico's te klein zijn om actie te ondernemen (26 %). Zie tabel 3.5.

Tabel 3.5 Reden om geen actie te ondernemen (N = 119)

Reden	Percentage
Ik voel niet de noodzaak om actie te ondernemen	62 %
De risico's zijn te klein om actie op te ondernemen	26 %
Ik heb het idee dat ik zelf geen actie kan ondernemen	12 %
De informatie stimuleert mij niet om actie te ondernemen	12 %
In de informatie wordt onvoldoende uitgelegd wat ik moet doen	9 %
Weet ik niet (meer)	9 %
Ik heb er geen vertrouwen in dat de genoemde acties nuttig zijn	7 %
Anders	3 %
Ik vind de informatie niet relevant	2 %
De informatie is tegenstrijdig met andere informatie	2 %
De informatie is onduidelijk voor mij	1 %

3.5 Intentie om zich in de toekomst voor te bereiden

Aan de respondenten die nog geen informatie hebben geraadpleegd of ontvangen, zijn enkele vragen gesteld over hun intentie om zich in de toekomst voor te bereiden op extreem weer en hun verwachtingen ten aanzien van de voorbereidingen van anderen op extreem weer.

Eigen intentie

Op de vraag in hoeverre respondenten zelf geïnteresseerd zijn in informatie over hoe ze zich kunnen voorbereiden, antwoordde 25 % redelijk veel of heel erg veel interesse te hebben in die informatie. 44 % heeft die interesse helemaal niet of een beetje. Slechts 14 % heeft redelijk veel of heel erg sterk de intentie om zelf informatie te zoeken over hoe ze zich kunnen voorbereiden op extreem weer. 53 % van de respondenten heeft die intentie helemaal niet of een beetje. Ten slotte heeft slechts 9 % redelijk veel of heel erg de intentie om zich in de toekomst voor te bereiden op extreem weer. Bijna de helft van de respondenten (47 %) heeft die intentie helemaal niet of een beetje. Zie tabel 3.6.

Tabel 3.6 Intentie om zelf voor te bereiden op extreem weer (N = 820)

	Gemiddelde (SD)	Helemaal niet/ een beetje	Niet veel, maar ook niet weinig	Redelijk veel / heel erg
In hoeverre ben je geïnteresseerd in informatie over hoe jij je kan voorbereiden op extreem weer?	2.75 (.1.00)	44 %	31 %	25 %
In hoeverre heb je de intentie om informatie te zoeken over hoe jij je kan voorbereiden op extreem weer?	2.40 (1.01)	53 %	34 %	14 %
In hoeverre ga je in de toekomst voorbereiden op extreem weer?	2.47 (.88)	47 %	44 %	9 %

Intentie van anderen

57 % van de respondenten denkt dat mensen in hun omgeving helemaal niet of een beetje de intentie hebben om informatie te zoeken over de voorbereiding op extreem weer en 65 % denkt dat de mensen die belangrijk voor hen zijn zich helemaal niet of slechts een beetje voorbereiden op extreem weer. Zie tabel 3.7.

Tabel 3.7 Intentie dat anderen zich voorbereiden op extreem weer (N = 820)

	Gemiddelde (SD)	Helemaal niet/ een beetje	Niet veel, maar ook niet weinig	Redelijk veel / heel erg
In hoeverre denk je dat mensen in je omgeving de intentie hebben om	2.24 (.91)	57 %	37 %	6 %

informatie te zoeken over de
voorbereiding op extreem weer?

In hoeverre denk je dat de mensen die belangrijk voor je zijn, zich bereiden op extreem weer?	2.10 (.91)	65 %	30 %	6 %
---	------------	------	------	-----

3.6 Betrokkenheid

Uit tabel 3.8 op de volgende pagina blijkt dat 44 % van de respondenten het redelijk veel of heel erg belangrijk vindt om kennis te hebben over het risico van extreem weer in hun buurt. Slechts 21 % voelt zich redelijk veel of heel erg betrokken bij het onderwerp extreem weer. Van de respondenten geeft 23 % aan dat ze redelijk veel of heel erg het idee hebben dat het risico van extreem weer voor hun persoonlijk van belang is. Bijna de helft van de respondenten (45 %) vindt het redelijk veel of heel erg van belang dat ze op de hoogte zijn van de gevolgen van extreem weer in hun omgeving. Een derde (33 %) vindt het redelijk veel of heel erg van belang om te weten wat ze moeten doen als extreem weer dreigt. Weten hoe je je kan voorbereiden op extreem weer wordt gezien als het belangrijkste: 53 % van de respondenten geeft aan dit redelijk veel of heel erg van belang te vinden.

Tabel 3.8 De betrokkenheid bij extreem weer (N = 1079)

	Gemiddelde (SD)	Helemaal niet/ een beetje	Niet veel, maar ook niet weinig	Redelijk veel/ heel erg
Hoe belangrijk vind je het om kennis te hebben over het risico van extreem weer in je buurt?	3.15 (1.03)	31 %	25 %	44 %
Hoe betrokken voel je je bij het onderwerp extreem weer?	2.62 (1.07)	45 %	33 %	21 %
In hoeverre heb je het idee dat het risico van extreem weer van belang is voor jou persoonlijk, in de zin dat je daar zelf rekening mee zou moeten houden?	2.69 (1.01)	44 %	33 %	23 %
In hoeverre vind je het van belang, dat je op de hoogte bent van de gevolgen van extreem weer in je omgeving?	3.12 (1.03)	32 %	23 %	45 %
In hoeverre vind je het van belang, dat je weet wat je moet doen als extreem weer dreigt?	3.45 (1.04)	26 %	41 %	33 %
In hoeverre vind je het van belang, dat je weet hoe je je kan voorbereiden op extreem weer?	3.34 (1.04)	25 %	22 %	53 %

3.7 Informatiebehoefte

Aan respondenten is gevraagd in hoeverre ze voldoende informatie hebben over extreem weer. Bijna de helft van de respondenten (48 %) zegt niet genoeg informatie te hebben over de risico's van extreem weer in hun omgeving en zou hier graag meer over willen weten. Een vergelijkbaar beeld geldt voor informatie over wat respondenten moeten doen om tijdens extreem weer zichzelf in veiligheid te brengen, informatie over hoe zij anderen kunnen helpen tijdens extreem weer en informatie over hoe zij zich kunnen voorbereiden op extreem weer in hun omgeving. Respectievelijk 52 %, 53 % en 53 % van de respondenten geeft aan niet genoeg informatie hierover te hebben en graag meer te willen weten. Zie tabel 3.9.

Tabel 3.9 De informatiebehoefte over extreem weer

	Gemiddelde (SD)	Niet genoeg informatie. Ik wil hierover graag meer weten	Is voldoende	Is te veel; het mag wel wat minder
Informatie over de risico's van extreem weer in mijn omgeving. (14 % weet ik niet/geen mening, N = 934 blijft over)	1.55 (.57)	48 %	48 %	4 %
Informatie over wat ik moet doen tijdens extreem weer om mijzelf in veiligheid te brengen. (11 % weet ik niet/geen mening, N = 959 blijft over)	1.51 (.55)	52 %	46 %	3 %
Informatie over hoe ik anderen tijdens extreem weer kan helpen. (16 % weet ik niet/geen mening, N = 909 blijft over)	1.49 (.55)	53 %	44 %	2 %
Informatie over hoe ik mezelf kan voorbereiden op extreem weer in mijn omgeving. (11 % weet ik niet/geen mening, N = 965 blijft over)	1.50 (.55)	53 %	45 %	3 %

3.8 Informatie over extreem weer

Informatieverschaffende instanties

Aan alle respondenten is gevraagd welke instanties zij kennen die informatie verschaffen over extreem weer. Het vaakst zijn de volgende instanties genoemd: de brandweer, de veiligheidsregio, het waterschap, de gemeente, het KNMI, Staatsbosbeheer, de overheid, het Rode Kruis, het RIVM en de GGD.

Tevredenheid over informatie

Er is gevraagd in hoeverre de respondenten tevreden zijn over de informatie die door de instanties wordt verschaft over extreem weer. Tabel 3.10 laat zien dat 32 % van de respondenten helemaal niet of een beetje tevreden is over de informatie die instanties verschaffen, terwijl 30 % redelijk veel of heel erg tevreden is.

Tabel 3.10 Tevredenheid over informatie over extreem weer

	Gemiddelde (SD)	Helemaal niet / een beetje	Niet veel, maar ook niet weinig	Redelijk veel / heel erg
In hoeverre ben je tevreden over de informatie die de instanties verschaffen over extreem weer?	2.88 (1.02)	32 %	38 %	30 %
(Weet ik niet/ niet van toepassing = 28 %, N = 778 over)				

Wijze van informeren

Op de vraag of respondenten op een andere manier geïnformeerd willen worden over het risico van extreem weer, hoe ze zich kunnen voorbereiden en hoe ze het beste kunnen handelen tijdens daadwerkelijk extreem weer, dan hoe ze nu informatie krijgen, heeft 57 % 'ja' geantwoord. Zie tabel 3.11.

Tabel 3.11 Wens anders geïnformeerd te willen worden over extreem weer (N = 781)

	Ja	Nee
Zou je op een andere manier geïnformeerd willen worden over het risico van extreem weer, hoe je je kunt voorbereiden en het beste kan handelen tijdens daadwerkelijk extreem weer, dan dat je nu geïnformeerd wordt?	57 %	43 %

Aan de respondenten die hebben aangegeven op een andere wijze geïnformeerd te willen worden, is vervolgens een open vraag gesteld over de wijze waarop ze dan liever geïnformeerd zouden worden. Hieronder zijn de meest gegeven antwoorden op hoofdlijnen samengevat.

- > Respondenten vinden dat alles beter is dan hoe informatie nu wordt verschaft. Ze hebben nu het gevoel helemaal niet geïnformeerd te worden.
- > Respondenten hechten waarde aan een persoonlijke benadering door middel van een folder, brochure of brief. Ook is een e-mail veelvuldig genoemd.
- > Respondenten willen graag informatie ontvangen die gericht is op de lokale situatie / omstandigheden.
- > Respondenten vinden dat de gemeente de afzender moet zijn.

3.9 Vertrouwen

70 % van de respondenten heeft vertrouwen in de overheidsinstanties die informatie geven over risico's in de omgeving. Het vertrouwen in de media ligt wat lager op 53 %. 22 % van de respondenten is van mening dat er zoveel tegenstrijdige informatie over risico's in de omgeving bestaat, dat ze niet meer weten welke informatie ze moeten geloven. Ten slotte is 71 % van de respondenten van mening dat de informatie die overheidsinstanties geven over risico's in de omgeving ondersteund wordt door deskundigen. Zie tabel 3.12.

Tabel 3.12 Vertrouwen in de afzender

	Gemiddelde (SD)	(Helemaal) oneens	Niet eens, niet oneens	(Helemaal) eens
Ik heb vertrouwen in de overheidsinstanties (waaronder veiligheidsregio, gemeente, GGD, brandweer) die mij informatie geven over risico's in mijn omgeving.	3.78 (.96)	10 %	21 %	70 %
(Weet ik niet/niet van toepassing = 4 %, N = 1040 over)				
Ik heb vertrouwen in de media (het nieuws, kranten, nieuwswebsites en sociale media) die mij informatie geven over risico's in mijn omgeving.	3.42 (.98)	16 %	32 %	53 %
(Weet ik niet/niet van toepassing = 3 %, N = 1052 over)				
Er is zoveel tegenstrijdige informatie over risico's in mijn omgeving dat ik niet meer weet welke informatie ik moet geloven.	2.66 (1.03)	50 %	28 %	22 %
(Weet ik niet/niet van toepassing = 11 %, N = 959 over)				

De informatie die overheidsinstanties (waaronder veiligheidsregio, gemeente, GGD, brandweer) geeft over risico's in mijn omgeving wordt ondersteund door deskundigen.	3.38 (.91)	7 %	22 %	71 %
---	------------	-----	------	------

(Weet ik niet/niet van toepassing = 25 %, N = 807 over)

4 Hitte

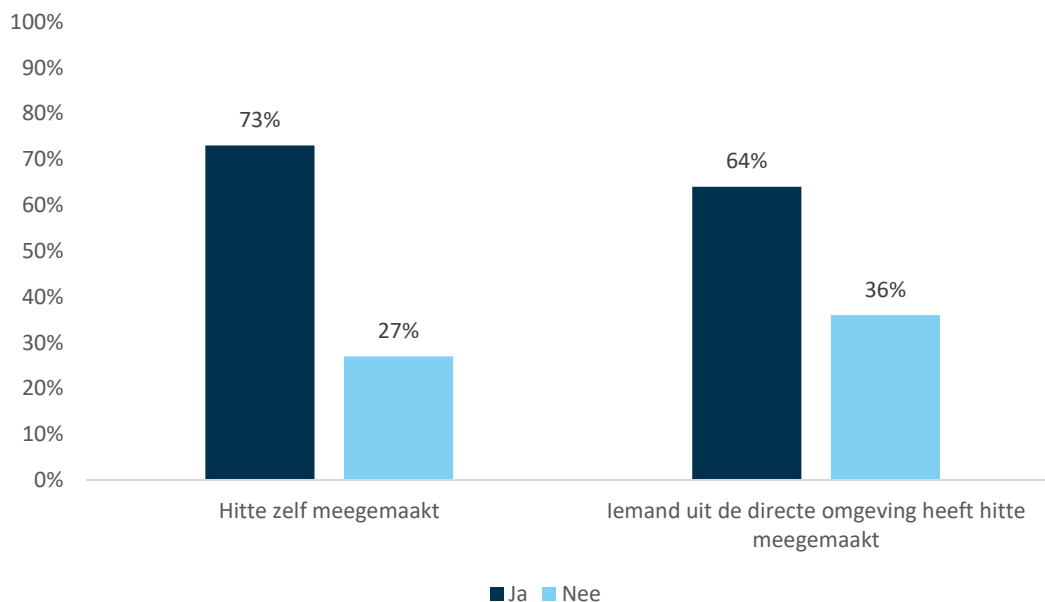
In dit hoofdstuk worden de resultaten beschreven van het klimaatrisico hitte.

“Door klimaatverandering stijgt de gemiddelde temperatuur, worden onze zomers warmer en komen extreme temperaturen vaker voor. Door de toenemende hitte krijgen we steeds vaker te maken met hittestress. Dit kan ernstige gevolgen hebben voor onze gezondheid. Daarnaast kan extreme hitte ook een negatief effect hebben op onze infrastructuur, de beschikbaarheid en kwaliteit van ons drinkwater en onze arbeidsproductiviteit (www.klimaatadaptatienederland.nl).”

4.1 Ervaring en emoties

Ervaring

De ervaring die mensen hebben met een risico kan van invloed zijn op de manier waarop zij mensen een risico ervaren. Figuur 4.1 laat zien dat bijna drie kwart van de respondenten (73 %) ervaring heeft met hitte. Het percentage respondenten dat iemand kent uit de directe omgeving die hitte heeft meegemaakt, ligt wat lager op 64 %.

Figuur 4.1 Ervaring met hitte (N = 1005)

Emoties

Aan de respondenten is gevraagd in hoeverre zij zich zorgen maken als ze denken aan de mogelijkheid van hitte in hun omgeving. 39 % van de respondenten maakt zich helemaal niet of een beetje zorgen, terwijl 17 % zich redelijk veel of heel erg zorgen maakt over hitte. Zie tabel 4.1.

Tabel 4.1 Emoties gerelateerd aan hitte (N = 1005)

	Gemiddelde (SD)	Helemaal niet / een beetje	Niet veel, maar ook niet weinig	Redelijk veel / heel erg
Hoeveel zorgen maak jij je als je denkt aan de mogelijkheid van hitte in jouw omgeving?	2.65 (1.00)	39 %	44 %	17 %

4.2 Risicoperceptie

Om de risicoperceptie te meten, zijn de vragen over de waarschijnlijkheid en de ernst samen genomen. De risicoperceptie van hitte is gemiddeld 3.05 (SD =.66) op een schaal van 1 tot 5. Dit betekent dat de risicoperceptie voor hitte niet hoog is, maar ook niet heel laag. Hieronder volgen de resultaten van de individuele vragen over de waarschijnlijkheid en de ernst.

Waarschijnlijkheid

Een groot deel van de respondenten (81 %) vindt het (heel) waarschijnlijk dat in de komende 10 jaar sprake zal zijn van hitte in hun leefomgeving. Slechts 6 % denkt dat dit (heel) onwaarschijnlijk is. Zie tabel 11.2.

Tabel 11.2 De waarschijnlijkheid van hitte (N = 1005)

	Gemiddelde (SD)	(Heel) onwaarschijnlijk	Neutraal	(Heel) waarschijnlijk
Hoe waarschijnlijk vind je het dat er in de komende 10 jaar hitte plaatsvindt in jouw omgeving?	4.08 (.87)	6 %	13 %	81 %

Ernst

Bijna de helft van de respondenten (49 %) acht de kans (heel) waarschijnlijk dat hitte kan leiden tot grote schade aan de openbare voorzieningen in de leefomgeving. De kans dat hitte kan zorgen voor grote schade aan het huis of bezittingen wordt lager ingeschat. Slechts 14 % acht die kans (heel) waarschijnlijk. Slechts 10 % denkt dat het (heel) waarschijnlijk is dat zichzelf of hun gezinsleden in een levensbedreigende situatie terecht kunnen komen door hitte. Een derde van de respondenten (35 %) denkt dat het (heel) waarschijnlijk is dat het dagelijkse leven langdurig ontregeld kan raken door hitte. Zie tabel 4.3.

Tabel 4.3 De ernst van hitte (N = 1005)

	Gemiddelde (SD)	(Heel) onwaarschijnlijk	Neutraal	(Heel) waarschijnlijk
Grote schade aan de openbare voorzieningen (wegen, parken, etc.) in jouw omgeving.	3.30 (.97)	21 %	30 %	49 %
Grote schade aan jouw huis/bezittingen.	2.60 (.85)	47 %	39 %	14 %
Jij en/of jouw gezinsleden komen in een levensbedreigende situatie terecht	2.36 (.89)	60 %	30 %	10 %
Je dagelijkse leven (werken en andere dagelijkse activiteiten) raakt langdurig ontregeld.	2.91 (1.04)	39 %	26 %	35 %

4.3 Samenredzaamheid

Iets meer dan de helft van de respondenten (51 %) verwacht dat tijdens hitte burgers en professionals samen aan de slag gaan om de crisis het hoofd te bieden. Het percentage respondenten dat zelf hulp aan zouden bieden aan mensen in hun leefomgeving tijdens hitte ligt op 70 %. Er is dus een grote bereidheid om anderen te helpen. Zie tabel 4.4.

Tabel 4.4 De samenredzaamheid tijdens hitte (N = 1005)

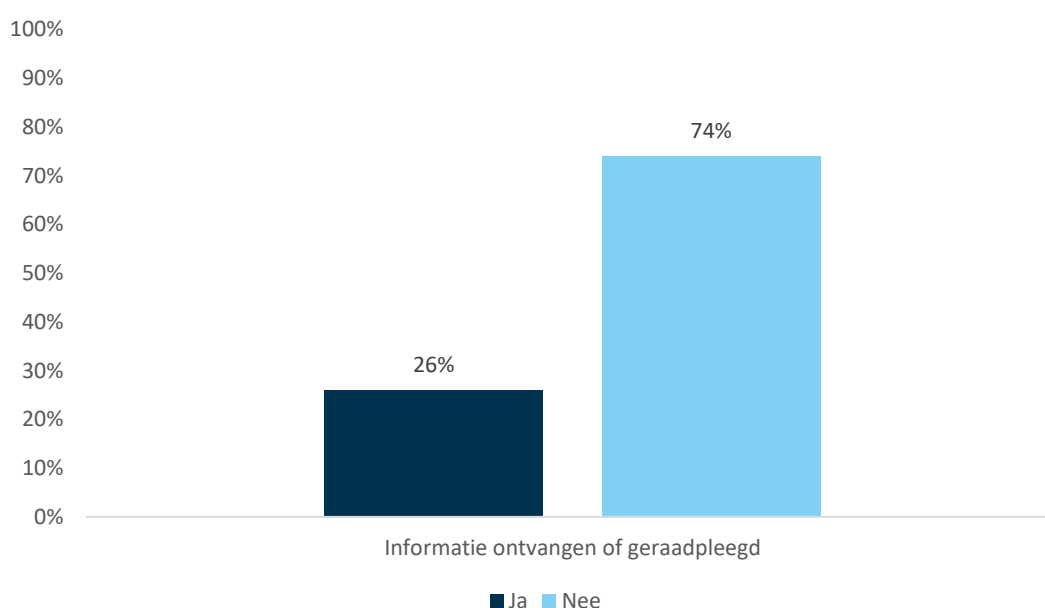
	Gemiddelde (SD)	Zeker niet / waarschijnlijk niet	Neutraal	Waarschijnlijk wel / zeker wel
In hoeverre verwacht je dat tijdens een periode van hitte burgers en professionals samen aan de slag gaan om de crisis het hoofd te bieden?	3.32 (.93)	23 %	26 %	51 %
In hoeverre zou je tijdens een periode van hitte zelf hulp bieden aan mensen in jouw leefomgeving?	3.75 (.84)	8 %	23 %	70 %

4.4 Voorbereidend gedrag

Mensen die zich voorbereiden op risico's zijn over het algemeen beter in staat om te reageren wanneer een risico zich daadwerkelijk voordoet. In hoeverre hebben de respondenten zich al voorbereid op hitte?

Informatie ontvangen of geraadpleegd

Zo'n drie kwart van de respondenten (74 %) heeft geen informatie ontvangen of geraadpleegd over de manier waarop zij zichzelf kunnen voorbereiden op hitte. 26 % van de respondenten heeft al wel informatie ontvangen of geraadpleegd. Zie figuur 4.2.

Figuur 4.2 Informatie ontvangen of geraadpleegd met betrekking tot hitte (N = 1005)

Gebruikte bronnen

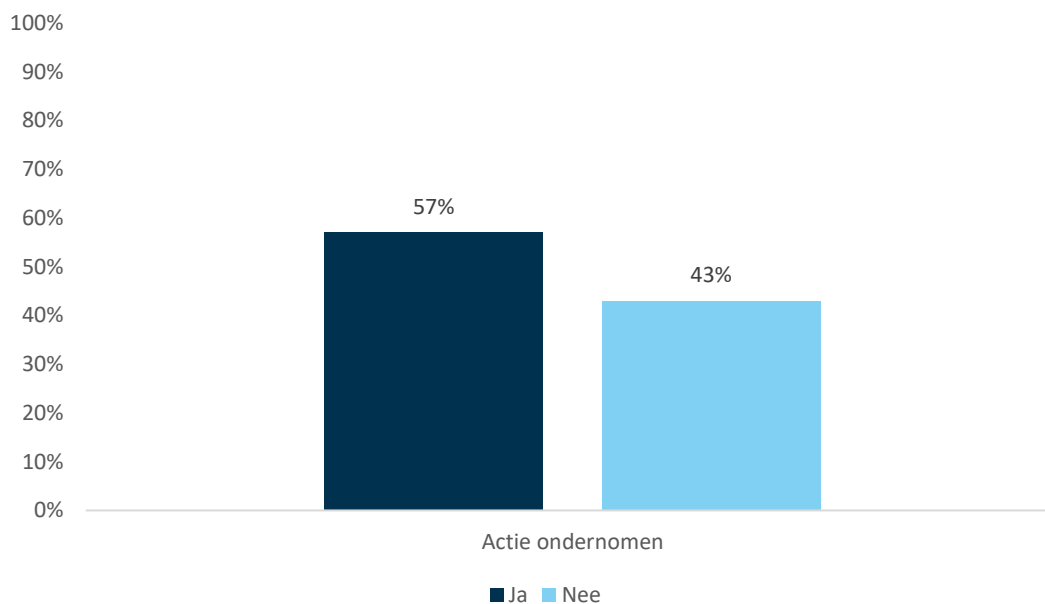
Aan de respondenten die hebben geantwoord dat ze eerder informatie hebben ontvangen of geraadpleegd over de voorbereiding op hitte, is gevraagd via welke bronnen zij die informatie hebben verkregen. Respondenten mochten meerdere antwoorden geven. Door de respondenten die ten minste één bron hebben genoemd, worden het vaakst nieuwsapps en/of nieuwswebsites genoemd (55 %), gevolgd door de TV (54 %) en kranten (43 %). De website of app van de veiligheidsregio is door 9 % van de respondenten genoemd. Zie tabel 4.4. Voorbeelden die genoemd zijn bij 'anders' zijn zoeken via google, andere websites, via de werkgever en via reisinformatie.

Tabel 4.4 Gebruikte bronnen over hitte (N = 262, 743 antwoorden)

Bron	Percentage
Nieuwsapps en/of nieuwswebsites	55 %
TV	54 %
Kranten	43 %
Radio	35 %
Website van het RIVM	30 %
Via andere mensen (bijvoorbeeld. vrienden, familie, collega's, burens)	29 %
Website van de Nederlandse overheid	20 %
Via sociale media (bijvoorbeeld Facebook, X)	15 %
Website van mijn eigen gemeente	15 %
Website van een natuurbeheerder	10 %
Anders	9 %
Website / app van de veiligheidsregio	9 %
Website van de GGD	8 %
Website van de brandweer	5 %
Weet ik niet	4%
Website van de politie	-

Actie ondernomen na verkregen informatie

Aan de respondenten die eerder informatie hebben ontvangen of geraadpleegd over de voorbereiding op hitte, is vervolgens gevraagd of ze naar aanleiding van de informatie actie hebben ondernomen om beter voorbereid te zijn op hitte. 57 % heeft dit inderdaad gedaan. Zie figuur 4.3. De volgende acties zijn het vaakst genoemd: zonwering plaatsen, extra water drinken, ramen en deuren sluiten, meer beplanting in de tuin aanbrengen en fysieke inspanning beperken.

Figuur 4.3 Actie ondernomen met betrekking tot hitte (N = 233)

Reden geen actie ondernomen

Door de respondenten die ten minste één reden hebben aangegeven waarom ze geen actie hebben ondernomen naar aanleiding van de informatie, wordt het vaakst genoemd dat ze de noodzaak niet voelen om actie te ondernemen (56 %) en dat de risico's te klein zijn om actie op te ondernemen (29 %). Zie tabel 4.5.

Tabel 4.5 Reden om geen actie te ondernemen (N = 100)

Reden	Percentage
Ik voel niet de noodzaak om actie te ondernemen	56 %
De risico's zijn te klein om actie op te ondernemen	29 %
De informatie stimuleert mij niet om actie te ondernemen	19 %
Ik heb het idee dat ik zelf geen actie kan ondernemen	14 %
De informatie is tegenstrijdig met andere informatie	10 %
Ik vind de informatie niet relevant	9 %
Ik heb er geen vertrouwen in dat de genoemde acties nuttig zijn	6 %
In de informatie wordt onvoldoende uitgelegd wat ik moet doen	5 %
Weet ik niet	4 %
Anders	2%
De informatie is onduidelijk voor mij	-

4.5 Intentie om zich in de toekomst voor te bereiden

Aan de respondenten die aangaven geen informatie te hebben geraadpleegd of ontvangen, zijn enkele vragen gesteld over hun intentie om zich in de toekomst voor te bereiden op hitte en hun verwachtingen dat anderen zich daarop gaan voorbereiden.

Eigen intentie

Op de vraag in hoeverre zij geïnteresseerd zijn in informatie over hoe ze zich kunnen voorbereiden, antwoordde de helft van de respondenten (48 %) daar helemaal niet of een beetje geïnteresseerd in te zijn. 23 % bleek hier wel redelijk veel of heel erg in geïnteresseerd. Iets meer dan de helft van de respondenten (56 %) heeft helemaal niet of een beetje de intentie om informatie te zoeken over hoe ze zich kunnen voorbereiden op hitte. 14 % heeft redelijk veel of heel erg de intentie om informatie te zoeken. Het percentage respondenten dat redelijk veel of heel erg de neiging heeft om zich in de toekomst voor te bereiden op hitte ligt op 13 %. 50 % geeft aan die neiging helemaal niet of een beetje te hebben. Zie tabel 4.6.

Tabel 4.6 Intentie om zelf voor te bereiden op hitte (N = 820)

	Gemiddelde (SD)	Helemaal niet / een beetje	Niet veel, maar ook niet weinig	Redelijk veel / heel erg
In hoeverre ben je geïnteresseerd in informatie over hoe jij je kan voorbereiden op hitte?	2.66 (1.01)	48 %	29 %	23 %
In hoeverre heb je de intentie om informatie te zoeken over hoe jij je kan voorbereiden op hitte?	2.37 (.99)	56 %	30 %	14 %
In hoeverre ga je in de toekomst voorbereiden op hitte?	2.48 (.91)	50 %	37 %	13 %

Intentie van anderen

64 % van de respondenten denkt dat mensen in hun omgeving helemaal niet of een beetje de intentie hebben om informatie te zoeken over de voorbereiding op hitte. Een vergelijkbaar percentage (65 %) denkt dat mensen die voor hen belangrijk zijn zich helemaal niet of een beetje voorbereiden op hitte. Zie tabel 4.7

Tabel 4.7 Intentie dat anderen zich voorbereiden op hitte (N = 820)

	Gemiddelde (SD)	Helemaal niet / een beetje	Niet veel, maar ook niet weinig	Redelijk veel / heel erg
In hoeverre denk je dat mensen in je omgeving de intentie hebben om	2.11 (.87)	64 %	32 %	4 %

informatie te zoeken over de voorbereiding op hitte?

In hoeverre denk je dat de mensen die belangrijk voor je zijn, zich bereiden op hitte?	2.14 (.91)	65 %	30 %	6 %
--	------------	------	------	-----

4.6 Betrokkenheid

Respondenten antwoorden verdeeld op de vraag in hoeverre ze het belangrijk vinden om kennis te hebben van het risico van hitte in hun buurt. 34 % vindt dit helemaal niet of een beetje van belang, 31 % vindt dit niet veel, maar ook niet weinig van belang en 36 % vindt dit redelijk veel of heel erg van belang. De helft van de respondenten (50 %) voelt zich helemaal niet of een beetje betrokken bij het onderwerp hitte en 44 % heeft helemaal niet of een beetje het idee dat hitte van belang is voor zichzelf. Bijna de helft van de respondenten (49 %) vindt het toch van belang om te weten wat ze moeten doen als hitte dreigt en 45 % vindt het van belang te weten hoe ze zich op hitte kunnen voorbereiden. Zie tabel 4.8.

Tabel 4.8 De betrokkenheid bij hitte (N = 1005)

	Gemiddelde (SD)	Helemaal niet / een beetje	Niet veel, maar ook niet weinig	Redelijk veel / heel erg
Hoe belangrijk vind je het om kennis te hebben over het risico van hitte in je buurt?	3.01 (1.01)	34 %	31 %	36 %
Hoe betrokken voel je je bij het onderwerp hitte?	2.47 (1.06)	50 %	34 %	16 %
In hoeverre heb je het idee dat het risico van hitte van belang is voor jou persoonlijk, in de zin dat je daar zelf rekening mee zou moeten houden?	2.70 (1.08)	44 %	32 %	24 %
In hoeverre vind je het van belang, dat je op de hoogte bent van de gevolgen van hitte in je omgeving?	2.98 (1.02)	35 %	29 %	37 %
In hoeverre vind je het van belang, dat je weet wat je moet doen als hitte dreigt?	3.24 (1.06)	27 %	23 %	49 %
In hoeverre vind je het van belang, dat je weet hoe je je kan voorbereiden op hitte?	3.18 (1.05)	28 %	27 %	45 %

4.7 Informatiebehoefte

Aan respondenten is gevraagd in hoeverre ze voldoende informatie hebben over hitte. Meer dan de helft (58 %) is van mening voldoende informatie te hebben over de risico's van hitte in hun omgeving. Toch zou 38 % van de respondenten graag meer willen weten over de risico's. 60 % van de respondenten zegt voldoende te weten over wat ze moeten doen tijdens hitte om zichzelf in veiligheid te brengen. 36 % zou hier graag meer informatie over willen. Daarnaast wil bijna de helft van de respondenten (48 %) graag meer weten over hoe ze anderen kunnen helpen tijdens hitte en zou 42 % graag meer informatie willen over hoe ze zichzelf kunnen voorbereiden op hitte in hun omgeving. Zie tabel 4.9.

Tabel 4.9 De informatiebehoefte van hitte

	Gemiddelde (SD)	Niet genoeg informatie. Ik wil hierover graag meer weten	Is voldoende	Is te veel; het mag wel wat minder
Informatie over de risico's van hitte in mijn omgeving. (Weet ik niet/niet van toepassing = 14 %, N = 864 over)	1.65 (.54)	38 %	58 %	3 %
Informatie over wat ik moet doen tijdens hitte om mijzelf in veiligheid te brengen. (Weet ik niet/niet van toepassing = 12 %, N = 887 over)	1.67 (.54)	36 %	60 %	4 %
Informatie over hoe ik anderen tijdens hitte kan helpen. (Weet ik niet/niet van toepassing = 14 %, N = 867 over)	1.55 (.56)	48 %	49 %	3 %
Informatie over hoe ik mezelf kan voorbereiden op hitte in mijn omgeving. (Weet ik niet/niet van toepassing = 10 %, N = 902 over)	1.61 (.54)	42 %	56 %	3 %

4.8 Informatie over hitte

Informatieverschaffende instanties

Aan alle respondenten is gevraagd welke instanties zij kennen die informatie verschaffen over hitte. Het vaakst zijn de volgende instanties genoemd: de brandweer, de veiligheidsregio, het waterschap, de gemeente, het KNMI, Staatsbosbeheer, de overheid, het RIVM en de GGD.

Tevredenheid over informatie

Aan respondenten is gevraagd in hoeverre zij tevreden zijn over de informatie die door instanties wordt verschaft over hitte. 36 % van de respondenten is helemaal niet of een beetje tevreden, 37 % is niet veel, maar ook niet weinig tevreden en 26 % is redelijk veel of heel erg tevreden. Zie tabel 4.10.

Tabel 4.10 Tevredenheid over informatie over hitte

	Gemiddelde (SD)	Helemaal niet / een beetje	Niet veel, maar ook niet weinig	Redelijk veel / heel erg
In hoeverre ben je tevreden over de informatie die de instanties verschaffen over hitte?	2.77 (1.09)	36 %	37 %	26 %
(Weet ik niet/ niet van toepassing = 36 %, N = 646 over)				

Wijze van informeren

Op de vraag of respondenten op een andere manier geïnformeerd willen worden dan hoe ze nu informatie krijgen over het risico van hitte, hoe ze zich kunnen voorbereiden en hoe ze het beste kunnen handelen tijdens daadwerkelijk hitte, heeft 48 % aangegeven dit inderdaad op een andere wijze te willen. Zie tabel 4.11.

Tabel 4.11 Wens anders geïnformeerd te willen worden over hitte (N = 694)

	Ja	Nee
Zou je op een andere manier geïnformeerd willen worden over het risico van hitte hoe je je kunt voorbereiden en het beste kan handelen tijdens daadwerkelijke hitte, dan dat je nu geïnformeerd wordt?	48 %	52 %

Aan de respondenten die hebben aangegeven op een andere wijze geïnformeerd te willen worden, is vervolgens een open vraag gesteld over de wijze waarop ze dan liever geïnformeerd zouden worden. Hieronder zijn de meest gegeven antwoorden op hoofdlijnen samengevat.

- > Respondenten vinden dat alles beter is dan hoe informatie nu wordt verschaft. Ze hebben nu het gevoel helemaal niet geïnformeerd te worden.

- > Respondenten hechten waarde aan een persoonlijke benadering door middel van een folder, brochure of brief. Ook is een e-mail veelvuldig genoemd.
- > Respondenten willen graag informatie ontvangen die gericht is op de lokale situatie / omstandigheden.
- > Respondenten vinden dat de gemeente de afzender moet zijn.
- > Respondenten stellen een publiekscampagne op de tv en radio, en via sociale media op prijs.
- > Respondenten vinden dat er op tv, bijvoorbeeld in het nieuws en in actualiteitenprogramma's, meer aandacht geschonken mag worden aan het klimaatrisico hitte.
- > Respondenten wensen een centrale website waar alle informatie bij elkaar staat, inclusief concrete tips.

4.9 Vertrouwen

Bijna drie kwart van de respondenten (73 %) heeft vertrouwen in de overheidsinstanties die informatie geven over risico's in hun leefomgeving. Het percentage dat vertrouwen heeft in de media ligt wat lager op 54 %. Ten slotte is 74 % van de respondenten van mening dat de informatie die overheidsinstanties geven over risico's in de omgeving ondersteund wordt door deskundigen. Zie tabel 4.12.

Tabel 4.12 Vertrouwen in de afzender

	Gemiddelde (SD)	(Helemaal) oneens	Niet eens, niet oneens	(Helemaal) eens
Ik heb vertrouwen in de overheidsinstanties (waaronder veiligheidsregio, gemeente, GGD, brandweer) die mij informatie geven over risico's in mijn omgeving.	3.81 (.94)	9 %	18 %	73 %
(Weet ik niet/ niet van toepassing = 4 %, N = 965 over)				
Ik heb vertrouwen in de media (het nieuws, kranten, nieuwswebsites en sociale media) die mij informatie geven over risico's in mijn omgeving.	3.43 (1.02)	17 %	29 %	54 %
(Weet ik niet/ niet van toepassing = 4%, N = 970 over)				
Er is zoveel tegenstrijdige informatie over risico's in mijn omgeving dat ik niet meer weet welke informatie ik moet geloven.	2.67 (1.07)	50 %	28 %	22 %
(Weet ik niet/ niet van toepassing = 12 %, N = 881 over)				

De informatie die overheidsinstanties (waaronder veiligheidsregio, gemeente, GGD, brandweer) geeft over risico's in mijn omgeving wordt ondersteund door deskundigen.	3.88 (.83)	5 %	21 %	74 %
---	------------	-----	------	------

(Weet ik niet/ niet van toepassing = 20 %, N = 801 over)

5 Natuurbrand

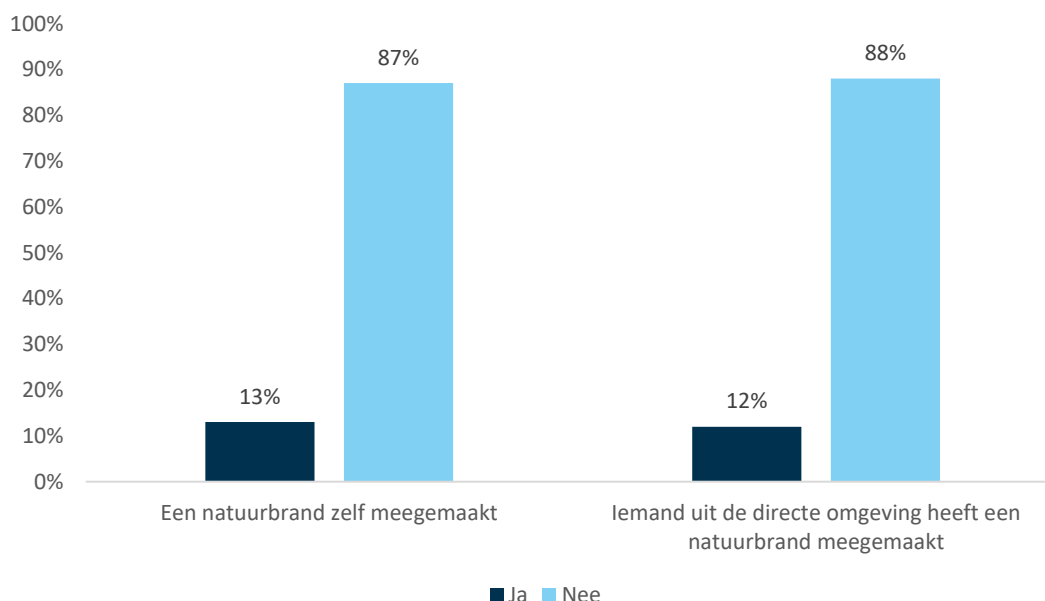
In dit hoofdstuk worden de resultaten beschreven van het klimaatrisico natuurbrand.

‘Natuurbranden worden door klimaatverandering een steeds groter probleem, ook in Nederland. Ze zullen niet alleen vaker voorkomen, maar ook vaker onbeheersbaar zijn. Een groter deel van Nederland zal te maken krijgen met (meer) natuurbranden. Ook wordt de periode van het risico op natuurbranden langer: natuurbrand kwam tot nu toe vooral voor in de lente, maar zal steeds vaker voorkomen in de zomer. Verder zullen natuurbranden zich vaker ontwikkelen tot branden die niet meer geblust kunnen worden en die pas stoppen als er geen brandbaar materiaal meer in de buurt is. Omdat Nederland steeds dichter bevolkt is, leiden deze risico’s tot een hoge kans op natuurbranden met grote gevolgen voor gezondheid, welzijn, natuur en economie (www.klimaatadaptatienederland.nl).’

5.1 Ervaring en emoties

Ervaring

De ervaring die mensen zelf hebben met een risico, maar ook de ervaring van anderen, kan invloed hebben op hoe mensen een risico ervaren. Van alle respondenten heeft slechts 13 % zelf ervaring met een natuurbrand. 12 % van de respondenten kent iemand uit de directe omgeving die een natuurbrand heeft meegemaakt. Zie tabel 5.1.

Figuur 5.1 Ervaring met een natuurbrand (N = 1041)

Emoties

Aan respondenten is gevraagd hoeveel zorgen zij zich maken als ze denken aan de mogelijkheid van een natuurbrand in hun omgeving. Twee derde van de respondenten (67 %) maakt zich helemaal niet of een beetje zorgen en 6 % maakt zich juist redelijk veel of heel erg zorgen over een natuurbrand. Zie tabel 5.1.

Tabel 5.1 Emoties gerelateerd aan een natuurbrand (N = 1041)

	Gemiddelde (SD)	Helemaal niet / een beetje	Niet veel, maar ook niet weinig	Redelijk veel / heel erg
Hoeveel zorgen maak jij je als je denkt aan de mogelijkheid van een natuurbrand in jouw omgeving?	1.97 (1.00)	67 %	27 %	6 %

5.2 Risicoperceptie

Om de risicoperceptie te meten zijn de vragen over de waarschijnlijkheid en de ernst samen genomen. De risicoperceptie van een natuurbrand is gemiddeld 2.66 (SD = .80) op een schaal van 1 tot 5. Dit betekent dat de risicoperceptie voor een natuurbrand relatief laag is. Hieronder volgen de resultaten van de individuele vragen over de waarschijnlijkheid en de ernst.

Waarschijnlijkheid

Bijna de helft van de respondenten (48 %) denkt dat het (heel) onwaarschijnlijk is dat er in de komende 10 jaar een natuurbrand plaatsvindt in hun omgeving, 30 % denkt dat dit (heel) waarschijnlijk is. Zie tabel 5.2

Tabel 5.2 De waarschijnlijkheid van een natuurbrand (N = 1041)

	Gemiddelde (SD)	(Heel) onwaarschijnlijk	Neutraal	(Heel) waarschijnlijk
Hoe waarschijnlijk vind je het dat er in de komende 10 jaar een natuurbrand plaatsvindt in jouw omgeving?	2.70 (1.13)	48 %	23 %	30 %

Ernst

Iets meer dan de helft van de respondenten (53 %) denkt dat het (heel) waarschijnlijk is dat een natuurbrand kan leiden tot grote schade aan de openbare voorzieningen in de omgeving. 23 % denkt dat het (heel) waarschijnlijk is dat een natuurbrand kan zorgen voor grote schade aan hun huis en bezittingen. Zo'n twee derde van de respondenten (67 %) acht het (heel) onwaarschijnlijk dat zichzelf of hun gezinsleden in een levensbedreigende situatie terecht kunnen komen. Ten slotte denkt iets meer dan de helft (52 %) dat het (heel)

onwaarschijnlijk is dat hun dagelijkse leven langdurig ontregeld zal raken door een natuurbrand. Zie tabel 5.3.

Tabel 5.3 De ernst van een natuurbrand (N = 1041)

	Gemiddelde (SD)	(Heel) onwaarschijnlijk	Neutraal	(Heel) waarschijnlijk
Grote schade aan de openbare voorzieningen (wegen, parken, etc.) in jouw omgeving.	3.26 (1.17)	32 %	15 %	53 %
Grote schade aan jouw huis/bezittingen.	2.05 (1.12)	58 %	20 %	23 %
Jij en/of jouw gezinsleden komen in een levensbedreigende situatie terecht	2.23 (.98)	67 %	21 %	12 %
Je dagelijkse leven (werken en andere dagelijkse activiteiten) raakt langdurig ontregeld.	2.60 (1.12)	52 %	22 %	26 %

5.3 Samenredzaamheid

Bijna drie kwart van de respondenten (72 %) denkt dat tijdens een natuurbrand burgers en professionals samen aan de slag gaan om de crisis het hoofd te bieden. 80 % van de respondenten zou tijdens een natuurbrand zelf hulp bieden aan mensen in hun leefomgeving. Zie tabel 5.4. Er is dus een grote bereidheid om anderen te helpen.

Tabel 5.4 De samenredzaamheid bij een natuurbrand (N = 1041)

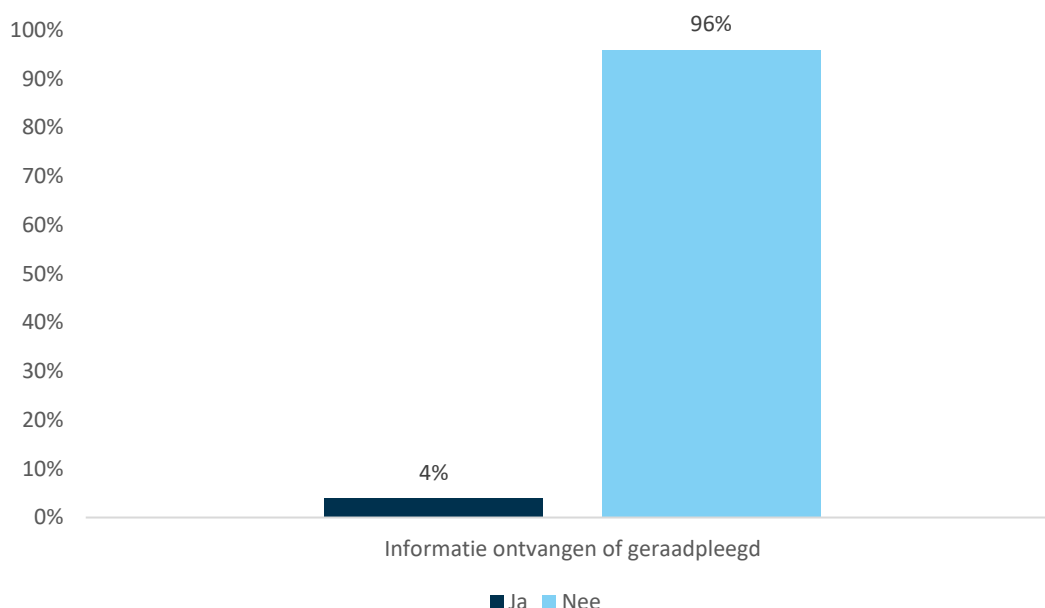
	Gemiddelde (SD)	Zeker niet / waarschijnlijk niet	Neutraal	Waarschijnlijk wel / zeker wel
In hoeverre verwacht je dat tijdens een natuurbrand burgers en professionals samen aan de slag gaan om de crisis het hoofd te bieden?	3.74 (.98)	11 %	17 %	72 %
In hoeverre zou je tijdens een natuurbrand zelf hulp bieden aan mensen in jouw leefomgeving?	3.98 (.82)	6 %	14 %	80 %

5.4 Voorbereidend gedrag

Mensen die zich voorbereiden op risico's zijn over het algemeen beter in staat om te reageren wanneer een risico zich daadwerkelijk voordoet. In hoeverre hebben de respondenten zich al voorbereid op een natuurbrand?

Informatie ontvangen of geraadpleegd

Vrijwel alle respondenten (96 %) hebben nog geen informatie ontvangen of geraadpleegd over hoe zij zichzelf kunnen voorbereiden op een natuurbrand. Zie figuur 5.2.

Figuur 5.2 Informatie ontvangen of geraadpleegd met betrekking tot een natuurbrand (N = 1041)

Gebruikte bronnen

Aan de respondenten die hebben geantwoord dat ze eerder informatie hebben ontvangen of geraadpleegd over de voorbereiding op een natuurbrand, is gevraagd via welke bronnen zij die informatie hebben verkregen. Zij mochten meerdere antwoorden geven. Door de respondenten die ten minste één bron hebben genoemd, wordt het vaakst de website of app van de veiligheidsregio genoemd (45 %), gevolgd door nieuwsapps en/of nieuwswebsites (44 %) en kranten (39 %). Zie tabel 5.5. Voorbeelden die genoemd zijn bij het antwoord 'anders' zijn: via de werkgever, via een boek en via scouting.

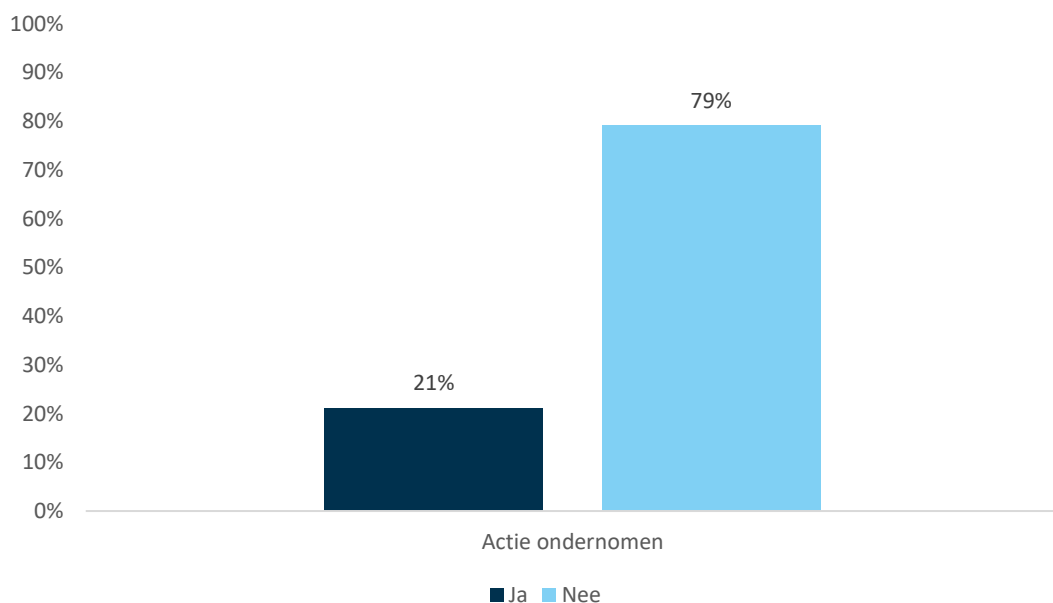
Tabel 5.5 Gebruikte bronnen voor een natuurbrand (N = 45, 148 antwoorden)

Bron	Percentage
Website / app van de veiligheidsregio	45 %
Nieuwsapps en/of nieuwswebsites	44 %
Kranten	39 %
Website van de brandweer	29 %

Bron	Percentage
Via andere mensen (bijvoorbeeld vrienden, familie, collega's, burens)	26 %
TV	25 %
Website van een natuurbeheerder	23 %
Radio	20 %
Via sociale media (bijvoorbeeld Facebook, X)	18 %
Website van mijn eigen gemeente	17 %
Website van het RIVM	14 %
Website van de Nederlandse overheid	13 %
Anders	10 %
Website van de politie	4 %
Website van de GGD	4 %
Weet ik niet	2 %

Actie ondernomen na verkregen informatie

Aan de respondenten, die eerder informatie hebben ontvangen of geraadpleegd over de voorbereiding op een natuurbrand, is vervolgens gevraagd of ze naar aanleiding van de informatie actie hebben ondernomen om beter voorbereid te zijn op een natuurbrand. Slechts 21 % van de respondenten heeft actie ondernomen. Zie figuur 5.3. De volgende acties zijn het vaakst genoemd: een noodpakket in huis halen en lezen over voorbereid zijn op een natuurbrand.

Figuur 5.3 Actie ondernomen met betrekking tot een natuurbrand (N = 42)

Reden geen actie ondernemen

Door de respondenten die ten minste één reden hebben genoemd waarom ze geen actie hebben ondernomen naar aanleiding van de informatie, wordt het vaakst aangegeven dat ze de noodzaak niet voelen om actie te ondernemen (50 %) of dat de risico's te klein zijn om actie te ondernemen (44 %). Zie tabel 5.5.

Tabel 5.5 Reden om geen actie te ondernemen (N = 33)

Reden	Percentage
Ik voel niet de noodzaak om actie te ondernemen	50 %
De risico's zijn te klein om actie op te ondernemen	44 %
Ik heb het idee dat ik zelf geen actie kan ondernemen	23 %
De informatie stimuleert mij niet om actie te ondernemen	10 %
In de informatie wordt onvoldoende uitgelegd wat ik moet doen	8 %
Weet ik niet (meer)	4 %
Ik heb er geen vertrouwen in dat de genoemde acties nuttig zijn	3 %
De informatie is onduidelijk voor mij	3 %
De informatie is tegenstrijdig met andere informatie	3 %
Ik vind de informatie niet relevant	2 %
Anders	-

5.5 Intentie om zich in de toekomst voor te bereiden

Aan de respondenten die hebben aangegeven geen informatie te hebben geraadpleegd of ontvangen, zijn enkele vragen gesteld over hun intentie om zich in de toekomst voor te bereiden op een natuurbrand en hun verwachtingen dat anderen zich daarop gaan voorbereiden.

Eigen intentie

Op de vraag in hoeverre respondenten zelf geïnteresseerd zijn in informatie over hoe ze zich kunnen voorbereiden, antwoordt 57 % helemaal niet of een beetje geïnteresseerd te zijn. 14 % is redelijk veel of heel erg geïnteresseerd. 71 % van de respondenten heeft helemaal niet of een beetje de intentie om informatie te zoeken over hoe ze zich kunnen voorbereiden op een natuurbrand. Slechts 7 % heeft redelijk veel of heel erg de intentie om informatie te zoeken. Ten slotte heeft 69 % van de respondenten helemaal niet of een beetje de intentie om zich in de toekomst voor te bereiden op een natuurbrand. Het percentage dat redelijk veel of heel erg die intentie heeft, ligt op slechts 4 %. Zie tabel 5.6.

Tabel 5.6 Intentie om zelf voor te bereiden op een natuurbrand (N = 996)

	Gemiddelde (SD)	Helemaal niet / een beetje	Niet veel, maar ook niet weinig	Redelijk veel / heel erg
In hoeverre ben je geïnteresseerd in informatie over hoe jij je kan voorbereiden op een natuurbrand?	2.40 (.97)	57 %	29 %	14 %
In hoeverre heb je de intentie om informatie te zoeken over hoe jij je kan voorbereiden op een natuurbrand?	2.01 (.94)	71 %	23 %	7 %
In hoeverre ga je je in de toekomst voorbereiden op een natuurbrand?	1.97 (.90)	69 %	27 %	4 %

Intentie van anderen

79 % van de respondenten denkt dat mensen in hun omgeving helemaal niet of een beetje de intentie hebben om informatie te zoeken over de voorbereiding op een natuurbrand en 83 % denkt dat de mensen die belangrijk voor hen zijn zich helemaal niet of een beetje voorbereiden op extreem weer. Zie tabel 5.7.

Tabel 5.7 Intentie dat anderen zich voorbereiden op een natuurbrand (N = 996)

	Gemiddelde (SD)	Helemaal niet / een beetje	Niet veel, maar ook niet weinig	Redelijk veel / heel erg
In hoeverre denk je dat mensen in je omgeving de intentie hebben om informatie te zoeken over de voorbereiding op een natuurbrand?	1.69 (.86)	79 %	19 %	2 %
In hoeverre denk je dat de mensen die belangrijk voor je zijn, zich bereiden op een natuurbrand?	1.55 (.81)	83 %	15 %	2 %

5.6 Betrokkenheid

Ongeveer de helft van de respondenten (48 %) vindt het helemaal niet of een beetje belangrijk om kennis te hebben over het risico van een natuurbrand in hun buurt. 29 % vindt dit redelijk veel of heel erg belangrijk. 64 % geeft aan zich helemaal niet of een beetje betrokken te voelen bij het onderwerp natuurbrand. Slechts 10 % voelt die betrokkenheid redelijk veel of heel erg. Bijna drie kwart van de respondenten (72 %) heeft helemaal niet of een beetje het idee dat het risico van een natuurbrand voor henzelf van belang is. Toch vindt 46 % het redelijk veel of heel erg van belang om te weten wat ze moeten doen als een natuurbrand dreigt. Ook vindt 34 % het redelijk veel of heel erg van belang om te weten hoe

ze zich kunnen voorbereiden op een natuurbrand. 40 % van de respondenten vindt dit helemaal niet of een beetje van belang. Zie tabel 5.8.

Tabel 5.8 De betrokkenheid bij een natuurbrand (N = 1041)

	Gemiddelde (SD)	Helemaal niet / een beetje	Niet veel, maar ook niet weinig	Redelijk veel / heel erg
Hoe belangrijk vind je het om kennis te hebben over het risico van een natuurbrand in je buurt?	2.73 (1.06)	48 %	23 %	29 %
Hoe betrokken voel je je bij het onderwerp natuurbrand?	2.13 (1.02)	64 %	26 %	10 %
In hoeverre heb je het idee dat het risico van een natuurbrand van belang is voor jou persoonlijk, in de zin dat je daar zelf rekening mee zou moeten houden	1.96 (.99)	72 %	20 %	7 %
In hoeverre vind je het van belang, dat je op de hoogte bent van de gevolgen van een natuurbrand in je omgeving?	2.74 (1.06)	48 %	24 %	29 %
In hoeverre vind je het van belang, dat je weet wat je moet doen als een natuurbrand dreigt?	3.12 (1.20)	35 %	20 %	46 %
In hoeverre vind je het van belang, dat je weet hoe je je kan voorbereiden op een natuurbrand?	2.89 (1.09)	40 %	26 %	34 %

5.7 Informatiebehoefte

Er is gevraagd in hoeverre de respondenten vinden dat ze voldoende informatie hebben over een natuurbrand. Meer dan de helft van de respondenten (57 %) geeft aan niet genoeg informatie te hebben en graag meer te willen weten over de risico's van een natuurbrand in hun omgeving. 43 % zegt daar voldoende informatie over te hebben. 60 % wil graag meer weten over wat ze moeten doen tijdens een natuurbrand om zichzelf in veiligheid te kunnen brengen. 38 % zegt hier voldoende over te weten. Als antwoord op de vraag of de respondenten voldoende informatie hebben over de manier waarop ze anderen kunnen helpen tijdens een natuurbrand, heeft 60 % aangegeven hier graag meer over te willen weten. 34 % zegt hier voldoende over te weten. Ten slotte wil 65 % van de respondenten graag meer weten over hoe ze zichzelf kunnen voorbereiden op een natuurbrand, 34 % zegt hier voldoende over te weten. Zie tabel 5.9.

Tabel 5.9 De informatiebehoefte over een natuurbrand

	Gemiddelde (SD)	Niet genoeg informatie. Ik wil hierover graag meer weten	Is voldoende	Is te veel; het mag wel wat minder
Informatie over de risico's van een natuurbrand in mijn omgeving. (Weet ik niet/niet van toepassing = 26%, N = 774 over)	1.44 (.51)	57 %	43 %	1 %
Informatie over wat ik moet doen tijdens een natuurbrand om mijzelf in veiligheid te brengen. (Weet ik niet/niet van toepassing = 21%, N = 819 over)	1.41 (.52)	60 %	38 %	1 %
Informatie over hoe ik anderen tijdens een natuurbrand kan helpen. (Weet ik niet/niet van toepassing = 24%, N = 793 over)	1.39 (.50)	60 %	38 %	1 %
Informatie over hoe ik mezelf kan voorbereiden op een natuurbrand in mijn omgeving. (Weet ik niet/niet van toepassing = 23%, N = 798 over)	1.36 (.50)	65 %	34 %	1 %

5.8 Informatie over natuurbranden

Informatieverschaffende instanties

Aan alle respondenten is gevraagd welke instanties zij kennen die informatie verschaffen over natuurbranden. Het vaakst zijn de volgende instanties genoemd: de brandweer, de veiligheidsregio, de gemeente, Staatsbosbeheer en de overheid.

Tevredenheid over informatie

Aan respondenten is gevraagd in hoeverre zij tevreden zijn over de informatie die door instanties wordt verschaft over natuurbranden. Tabel 5.10 laat zien dat 52 % van de respondenten helemaal niet of een beetje tevreden is over de informatie. Slechts 13 % is redelijk veel of heel erg tevreden.

Tabel 5.10 Tevredenheid over informatie over een natuurbrand

	Gemiddelde (SD)	Helemaal niet / een beetje	Niet veel, maar ook niet weinig	Redelijk veel / heel erg
In hoeverre ben je tevreden over de informatie die de instanties verschaffen over een natuurbrand? (Weet ik niet/ niet van toepassing = 53%, N = 491 over)	2.30 (1.10)	52 %	36 %	13 %

Wijze van informeren

Op de vraag of respondenten op een andere manier geïnformeerd willen worden over het risico van een natuurbrand, hoe ze zich kunnen voorbereiden en hoe ze het beste kunnen handelen tijdens een daadwerkelijke natuurbrand, dan hoe ze nu geïnformeerd worden, heeft 57 % aangegeven dit inderdaad te willen. Zie tabel 5.11.

Tabel 5.11 Wens anders geïnformeerd te willen worden over een natuurbrand (N = 716)

	Ja	Nee
Zou je op een andere manier geïnformeerd willen worden over het risico van een natuurbrand, hoe je je kunt voorbereiden en het beste kan handelen tijdens een daadwerkelijke natuurbrand, dan dat je nu geïnformeerd wordt?	57 %	43 %

Aan de respondenten die hebben aangegeven op een andere wijze geïnformeerd te willen worden, is vervolgens een open vraag gesteld over de wijze waarop ze dan liever geïnformeerd zouden worden. Hieronder zijn de meest gegeven antwoorden op hoofdlijnen samengevat.

- > Respondenten vinden dat alles beter is dan hoe informatie nu wordt verschaft. Ze hebben nu het gevoel helemaal niet geïnformeerd te worden.
- > Respondenten hechten waarde aan een persoonlijke benadering door middel van een folder, brochure of brief. Ook is een e-mail veelvuldig genoemd.
- > Respondenten willen graag informatie ontvangen die gericht is op de lokale situatie / omstandigheden.
- > Respondenten vinden dat de gemeente de afzender moet zijn.
- > Respondenten vinden dat er op tv, bijvoorbeeld in het nieuws en in actualiteitenprogramma's, meer aandacht geschonken mag worden aan het klimaatrisico natuurbrand.

- > Respondenten stellen een publiekscampagne op de tv en radio, en via sociale media op prijs.

5.9 Vertrouwen

75 % van de respondenten heeft vertrouwen in de overheidsinstanties die informatie geven over risico's in de omgeving. Het vertrouwen in de media ligt wat lager op 51 %. 14 % van de respondenten is van mening dat er zoveel tegenstrijdige informatie over risico's in de omgeving bestaat, dat ze niet meer weten welke informatie ze moeten geloven. Ten slotte is 71 % van de respondenten van mening dat de informatie die overheidsinstanties geven over risico's in de omgeving ondersteund wordt door deskundigen. Zie tabel 5.12.

Tabel 5.12 Vertrouwen in de afzender

	Gemiddelde (SD)	(Helemaal) oneens	Niet eens, niet oneens	(Helemaal) eens
Ik heb vertrouwen in de overheidsinstanties (waaronder veiligheidsregio, gemeente, GGD, brandweer) die mij informatie geven over risico's in mijn omgeving.	3.90 (.89)	7 %	18 %	75 %
(Weet ik niet/geen mening = 6%, N = 975 over)				
Ik heb vertrouwen in de media (het nieuws, kranten, nieuwswebsites en sociale media) die mij informatie geven over risico's in mijn omgeving.	3.39 (1.01)	19 %	31 %	51 %
(Weet ik niet/geen mening = 4%, N = 999 over)				
Er is zoveel tegenstrijdige informatie over risico's in mijn omgeving dat ik niet meer weet welke informatie ik moet geloven.	2.39 (1.04)	60 %	25 %	14 %
(Weet ik niet/geen mening = 22%, N = 812 over)				
De informatie die overheidsinstanties (waaronder veiligheidsregio, gemeente, GGD,	3.89 (.91)	6 %	23 %	71 %

brandweer) geeft over
risico's in mijn omgeving
wordt ondersteund door
deskundigen.

(Weet ik niet/geen mening =
33%, N = 699 over)

6 Overstroming

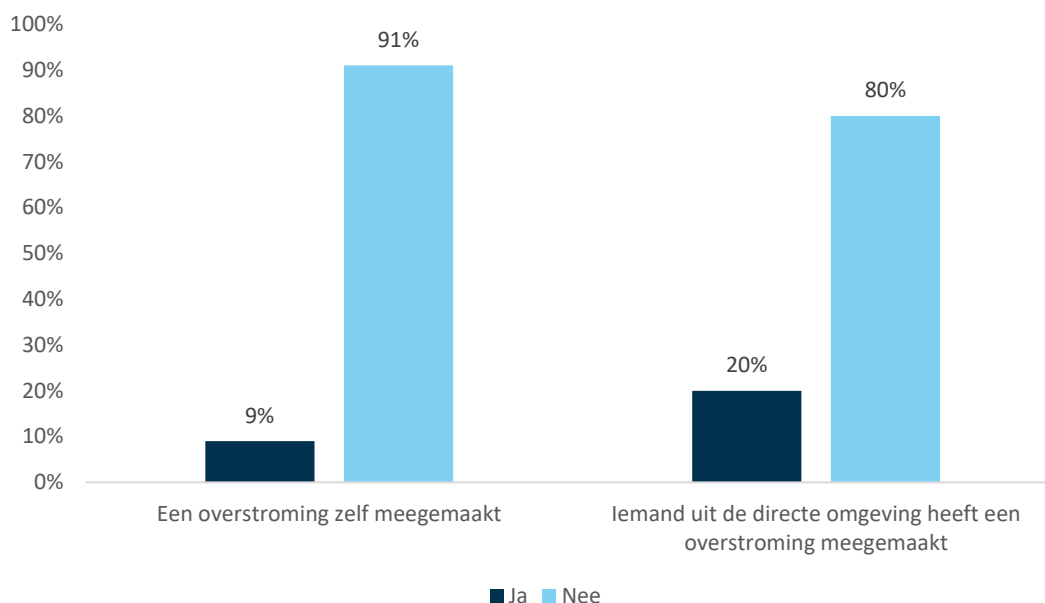
In dit hoofdstuk worden de resultaten beschreven van het klimaatrisico overstroming.

‘Door klimaatverandering wordt in Nederland de kans op overstromingen in onbeschermde gebieden groter en worden de gevolgen van een overstroming ernstiger. De kans op een overstroming is het grootst langs de grotere rivieren in laaggelegen polders en in Limburg. Maar ook regionale rivieren en beken kunnen overstromen. Als een gebied overstroomt kan dat grote gevolgen hebben, zoals schade aan gebouwen en wegen. Soms kunnen er zelfs doden en gewonden vallen (www.klimaatadaptatienederland.nl).’

6.1 Ervaring en emoties

Ervaring

De ervaring die mensen zelf hebben met een risico, maar ook de ervaring van anderen kan invloed hebben op hoe mensen een risico ervaren. Van alle respondenten heeft 9 % zelf ervaring met een overstroming. 20 % van de respondenten kent iemand uit de directe omgeving die een overstroming heeft meegemaakt. Zie figuur 6.1.

Figuur 6.1 Ervaring met een overstroming (N = 1076)

Emoties

Aan respondenten is gevraagd hoeveel zorgen zij zich maken als ze denken aan de mogelijkheid van een overstroming in hun omgeving. 57 % van de respondenten maakt zich

helemaal niet of een beetje zorgen. 8 % maakt zich juist redelijk veel of heel erg zorgen over een overstroming. Zie tabel 6.1.

Tabel 5.6 Emoties gerelateerd aan een overstroming (N = 1076)

	Gemiddelde (SD)	Helemaal niet / een beetje	Niet veel, maar ook niet weinig	Redelijk veel / heel erg
Hoeveel zorgen maak jij je als je denkt aan de mogelijkheid van een overstroming in jouw omgeving??	2.19 (1.02)	57 %	34 %	8 %

6.2 Risicoperceptie

Om de risicoperceptie te meten, zijn de vragen over de waarschijnlijkheid en de ernst samen genomen. De risicoperceptie van een overstroming is gemiddeld 3.14 (SD = .78) op een schaal van 1 tot 5. Dit betekent dat de risicoperceptie voor een overstroming wat hoger ligt dan het gemiddelde. Hieronder volgen de resultaten van de individuele vragen over de waarschijnlijkheid en de ernst.

Waarschijnlijkheid

Iets meer dan de helft van de respondenten (51 %) vindt het (heel) onwaarschijnlijk dat er in de komende 10 jaar een overstroming plaatsvindt in hun omgeving. Een kwart (26 %) acht die kans (heel) waarschijnlijk. Zie tabel 6.2.

Tabel 6.2 De waarschijnlijkheid van een overstroming (N = 1076)

	Gemiddelde (SD)	(Heel) onwaarschijnlijk	Neutraal	(Heel) waarschijnlijk
Hoe waarschijnlijk vind je het dat er in de komende 10 jaar een overstroming plaatsvindt in jouw omgeving?	2.65 (1.09)	51 %	24 %	26 %

Ernst

Zo'n drie kwart van de respondenten (74 %) vindt het (heel) waarschijnlijk dat een overstroming kan zorgen voor grote schade aan de openbare voorzieningen. 14 % acht die kans (heel) onwaarschijnlijk. Iets meer dan de helft (54 %) vindt het (heel) waarschijnlijk dat een overstroming ook kan leiden tot grote schade aan hun huis of bezittingen. 27 % schat die kans in als (heel) onwaarschijnlijk. De kans dat respondenten zelf of hun gezinsleden in een levensbedreigende situatie komen door een overstroming, wordt door 18 % van de respondenten ingeschat als (heel) waarschijnlijk. Ten slotte wordt de kans dat het dagelijkse leven langdurig ontregeld raakt door 56 % van de respondenten ingeschat als (heel) waarschijnlijk. 23 % acht die kans (heel) onwaarschijnlijk. Zie tabel 6.3.

Tabel 6.3 De ernst van een overstroming (N = 1076)

	Gemiddelde (SD)	(Heel) onwaarschijnlijk	Neutraal	(Heel) waarschijnlijk
Grote schade aan de openbare voorzieningen (wegen, parken, etc.) in jouw omgeving.	3.78 (.99)	14 %	12 %	74 %
Grote schade aan jouw huis/bezittingen.	3.33 (1.16)	27 %	19 %	54 %
Jij en/of jouw gezinsleden komen in een levensbedreigende situatie terecht.	2.55 (1.03)	51 %	31 %	18 %
Je dagelijkse leven (werken en andere dagelijkse activiteiten) raakt langdurig ontregeld.	3.41 (1.12)	23 %	20 %	56 %

6.3 Samenredzaamheid

79 % van de respondenten denkt dat bij een overstroming burgers en professionals samen aan de slag gaan om de crisis het hoofd te bieden. 86 % van de respondenten zou tijdens een overstroming zelf hulp bieden aan mensen in hun leefomgeving. Zie tabel 6.4. Er is dus een grote bereidheid om anderen te helpen.

Tabel 6.4 De samenredzaamheid bij een overstroming (N = 1076)

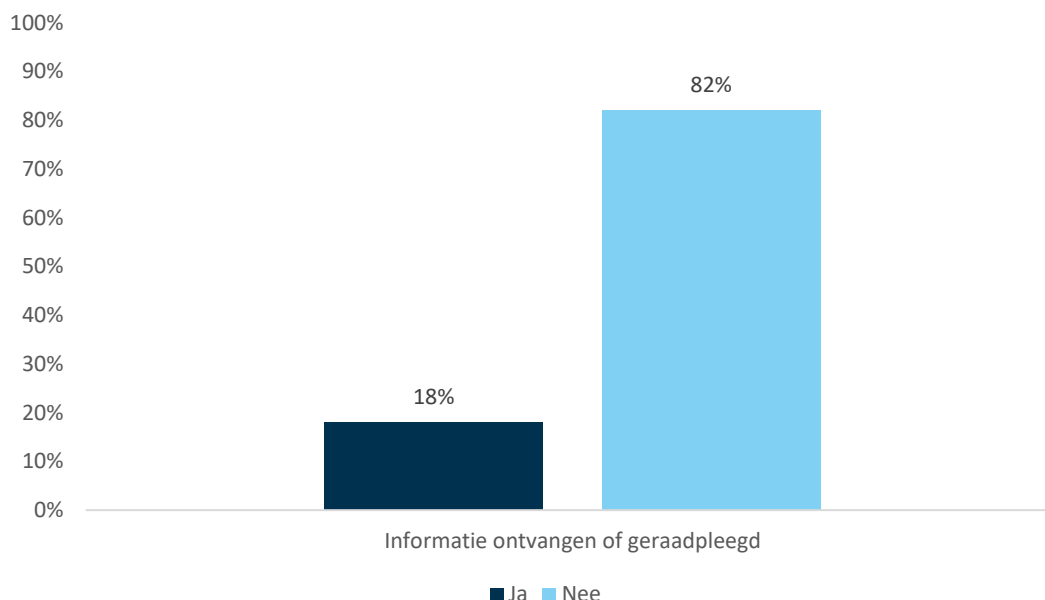
	Gemiddelde (SD)	Zeker niet / waarschijnlijk niet	Neutraal	Waarschijnlijk wel / zeker wel
In hoeverre verwacht je dat tijdens een overstroming burgers en professionals samen aan de slag gaan om de crisis het hoofd te bieden?	3.92 (.87)	8 %	13 %	79 %
In hoeverre zou je tijdens een overstroming zelf hulp bieden aan mensen in jouw leefomgeving?	4.20 (.79)	3 %	10 %	86 %

6.4 Voorbereidend gedrag

Mensen die zich voorbereiden op risico's zijn over het algemeen beter in staat om te reageren wanneer een risico zich daadwerkelijk voordoet. In hoeverre hebben de respondenten zich al voorbereid op een overstroming?

Informatie ontvangen of geraadpleegd

82 % van de respondenten heeft geen informatie ontvangen of geraadpleegd over hoe zij zichzelf kunnen voorbereiden op een overstroming. 18 % heeft dit al wel gedaan. Zie figuur 6.2.

Figuur 6.2 Informatie ontvangen of geraadpleegd met betrekking tot een overstroming (N = 1076)

Gebruikte bronnen

Aan de respondenten die hebben geantwoord dat ze eerder informatie hebben ontvangen of geraadpleegd over de voorbereiding op een overstroming, is gevraagd via welke bronnen zij die informatie hebben verkregen. Zij mochten meerdere antwoorden geven. Door de respondenten die ten minste één bron hebben genoemd, wordt het vaakst de website van de Nederlandse overheid genoemd (38 %), gevolgd door nieuwsapps en/of nieuwswebsites (33 %) en de TV (31 %). De website of app van de veiligheidsregio is door 23 % van de respondenten genoemd. Zie tabel 6.5. Voorbeelden die genoemd zijn bij het antwoord 'anders' zijn: een andere website, flyer over crises en via de werkgever.

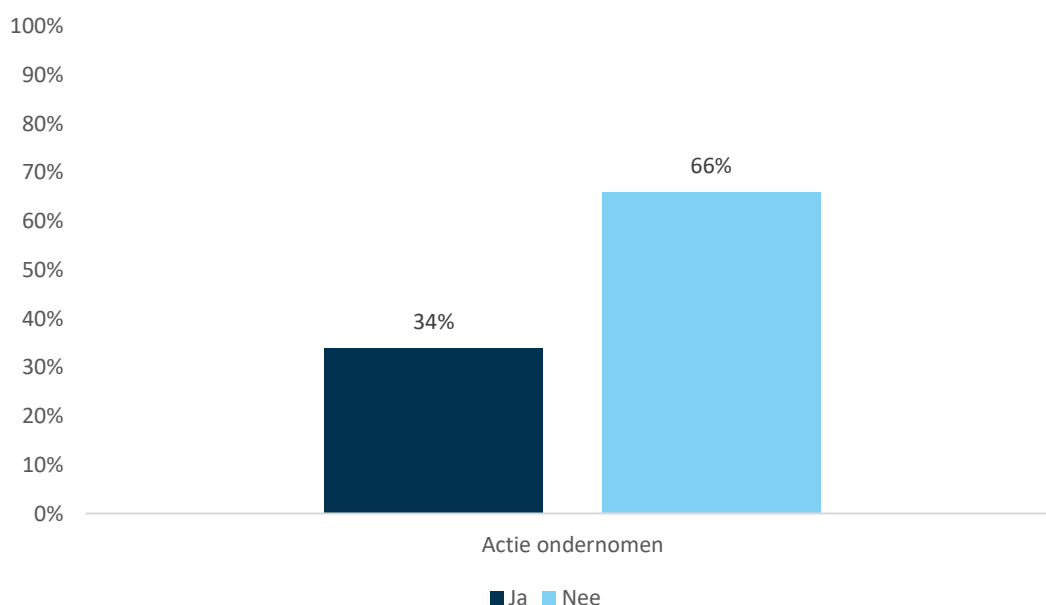
Tabel 6.5 Gebruikte bronnen voor een overstroming (N = 189, 492 antwoorden)

Bron	Percentage
Website van de Nederlandse overheid	38 %
Nieuwsapps en/of nieuwswebsites	33 %
TV	31 %
Kranten	25 %
Website / app van de veiligheidsregio	23 %
Radio	21 %

Bron	Percentage
Via andere mensen (bijvoorbeeld vrienden, familie, collega's, buren)	20 %
Website van mijn eigen gemeente	18 %
Website van het RIVM	14 %
Anders	14 %
Via sociale media (bijvoorbeeld Facebook, X)	12 %
Website van een natuurbeheerder	6 %
Weet ik niet	3 %
Website van de brandweer	2 %
Website van de politie	1 %
Website van de GGD	-

Actie ondernomen na verkregen informatie

Aan de respondenten die eerder informatie hebben ontvangen of geraadpleegd over de voorbereiding op een overstroming, is vervolgens gevraagd of ze naar aanleiding van de informatie actie hebben ondernomen om beter voorbereid te zijn op een overstroming. Een derde van de respondenten (34 %) heeft inderdaad actie ondernomen. Zie figuur 6.3. De volgende acties zijn het vaakst genoemd: een noodpakket in huis halen, overleggen met anderen en het aanschaffen van een pomp.

Figuur 6.3 Actie ondernomen met betrekking tot een overstroming (N = 171)

Reden geen actie ondernomen

Door de respondenten die ten minste één reden hebben aangegeven waarom ze geen actie hebben ondernomen naar aanleiding van de informatie, wordt het vaakst genoemd dat ze de noodzaak niet voelen om actie te ondernemen (50 %) of dat de risico's te klein zijn om actie op te ondernemen (34 %). Zie tabel 6.5.

Tabel 6.5 Reden om geen actie te ondernemen (N = 113)

Reden	Percentage
Ik voel niet de noodzaak om actie te ondernemen	50 %
De risico's zijn te klein om actie op te ondernemen	34 %
Ik heb het idee dat ik zelf geen actie kan ondernemen	21 %
De informatie stimuleert mij niet om actie te ondernemen	13 %
In de informatie wordt onvoldoende uitgelegd wat ik moet doen	8 %
Ik heb er geen vertrouwen in dat de genoemde acties nuttig zijn	7 %
Ik vind de informatie niet relevant	5 %
Weet ik niet	5 %
Anders	2 %
De informatie is onduidelijk voor mij	1 %
De informatie is tegenstrijdig met andere informatie	1 %

6.5 Intentie om zich in de toekomst voor te bereiden

Aan de respondenten die hebben aangegeven geen informatie te hebben geraadpleegd of ontvangen, zijn enkele vragen gesteld over hun intentie om zich in de toekomst voor te bereiden op een overstroming en hun verwachtingen ten aanzien van de voorbereiding daarop door anderen.

Eigen intentie

Op de vraag in hoeverre respondenten zelf geïnteresseerd zijn in informatie over hoe ze zich kunnen voorbereiden op een overstroming, geeft 44 % aan helemaal niet of een beetje geïnteresseerd te zijn; 20 % is redelijk veel of heel erg geïnteresseerd. 62 % van de respondenten heeft helemaal niet of een beetje de intentie om informatie te zoeken over hoe ze zich kunnen voorbereiden op een overstroming. Slechts 9 % heeft die intentie redelijk veel of heel erg. Op de vraag of respondenten de intentie hebben om zich in de toekomst voor te bereiden op een overstroming, heeft 63 % aangegeven die intentie helemaal niet of een beetje te hebben. Slechts 6 % heeft redelijk veel of heel erg die intentie. Zie tabel 6.6.

Tabel 6.6 Intentie om zelf voor te bereiden op een overstroming (N = 743)

	Gemiddelde (SD)	Helemaal niet / een beetje	Niet veel, maar ook niet weinig	Redelijk veel / heel erg
In hoeverre ben je geïnteresseerd in informatie over hoe jij je kan voorbereiden op een overstroming?	2.55 (1.05)	54 %	26 %	20 %
In hoeverre heb je de intentie om informatie te zoeken over hoe jij je kan voorbereiden op een overstroming?	2.16 (.99)	62 %	29 %	9 %
In hoeverre ga je je in de toekomst voorbereiden op een overstroming?	2.12 (.93)	63 %	31 %	6 %

Intentie van anderen

73 % van de respondenten denkt dat mensen in hun omgeving helemaal niet of een beetje de intentie hebben om informatie te zoeken over de voorbereiding op een overstroming en 77 % denkt dat de mensen die belangrijk voor hen zijn zich helemaal niet of een beetje voorbereiden op een overstroming. Zie tabel 6.7.

Tabel 6.7 Intentie dat anderen zich voorbereiden op een overstroming (N = 743)

	Gemiddelde (SD)	Helemaal niet / een beetje	Niet veel, maar ook niet weinig	Redelijk veel / heel erg
In hoeverre denk je dat mensen in je omgeving de intentie hebben om informatie te zoeken over de voorbereiding op een overstroming?	1.92 (.89)	73 %	23 %	4 %
In hoeverre denk je dat de mensen die belangrijk voor je zijn, zich bereiden op een overstroming?	1.75 (.93)	77 %	19 %	5 %

6.6 Betrokkenheid

Iets meer dan de helft van de respondenten (51 %) vindt het belangrijk om kennis te hebben over het risico van een overstroming in hun buurt, 36 % vindt dit helemaal niet of een beetje belangrijk. Op de vraag hoe betrokken respondenten zich voelen bij het thema overstroming, geeft 55 % aan zich helemaal niet of een beetje betrokken te voelen. Slechts 16 % voelt zich redelijk veel of heel erg betrokken. 60 % van de respondenten heeft het idee dat het risico van een overstroming helemaal niet of een beetje van persoonlijk belang is. 15 % vindt het redelijk veel of heel erg van persoonlijk belang. 41 % vindt het van belang op de hoogte te zijn van de gevolgen van een overstroming, 38 % voelt dat belang helemaal niet of slechts een beetje. Meer dan de helft van de respondenten (55 %) vindt het van belang om te weten

wat ze moeten doen als een overstroming dreigt. 26 % vindt dit helemaal niet of een beetje van belang. Ten slotte vindt 46 % van de respondenten het van belang om te weten hoe ze zich kunnen voorbereiden op een overstroming. 31% vindt dit helemaal niet of een beetje belangrijk. Zie tabel 6.8.

Tabel 6.8 De betrokkenheid bij een overstroming (N = 1076)

	Gemiddelde (SD)	Helemaal niet / een beetje	Niet veel, maar ook niet weinig	Redelijk veel / heel erg
Hoe belangrijk vind je het om kennis te hebben over het risico van een overstroming in je buurt?	3.05 (1.12)	36 %	22 %	51 %
Hoe betrokken voel je je bij het onderwerp van een overstroming?	2.38 (1.08)	55 %	29 %	16 %
In hoeverre heb je het idee dat het risico van een overstroming van belang is voor jou persoonlijk, in de zin dat je daar zelf rekening mee zou moeten houden?	2.30 (1.07)	60 %	26 %	15 %
In hoeverre vind je het van belang, dat je op de hoogte bent van de gevolgen van een overstroming in je omgeving?	3.00 (1.13)	38 %	22 %	41 %
In hoeverre vind je het van belang, dat je weet wat je moet doen als een overstroming dreigt?	3.37 (1.13)	26 %	18 %	55 %
In hoeverre vind je het van belang, dat je weet hoe je je kan voorbereiden op een overstroming?	3.17 (1.13)	31 %	24 %	46 %

6.7 Informatiebehoefte

Aan respondenten is gevraagd in hoeverre ze voldoende informatie hebben over een overstroming. Meer dan de helft van de respondenten (53 %) geeft aan niet genoeg informatie te hebben over de risico's van een overstroming in hun omgeving. Ze willen hier graag meer over weten. 47% geeft aan wel voldoende informatie te hebben. Op de vraag of respondenten voldoende informatie hebben over wat ze moeten doen tijdens een overstroming om zichzelf in veiligheid te brengen, antwoord 58 % hier niet genoeg informatie over te hebben. 42 % geeft aan wel voldoende informatie te hebben. 63 % van de respondenten heeft behoefte aan meer informatie over hoe ze anderen kunnen helpen tijdens een overstroming. 37 % geeft aan wel voldoende informatie te hebben. Ten slotte wil 62 % van de respondenten meer weten over hoe ze zichzelf kunnen voorbereiden op een overstroming. 38 % weet hierover voldoende. Zie tabel 6.9.

Tabel 6.9 De informatiebehoefte over een overstroming

	Gemiddelde (SD)	Niet genoeg informatie. Ik wil hierover graag meer weten	Is voldoende	Is te veel; het mag wel wat minder
Informatie over de risico's van een overstroming in mijn omgeving. (Weet ik niet/ geen mening = 20%, N = 862 over)	1.48 (.52)	53 %	47 %	1 %
Informatie over wat ik moet doen tijdens een overstroming om mijzelf in veiligheid te brengen. (Weet ik niet/ geen mening = 17%, N = 895 over)	1.43 (.51)	58 %	42 %	1 %
Informatie over hoe ik anderen tijdens een overstroming kan helpen. (Weet ik niet/ geen mening = 20%, N = 865 over)	1.38 (.50)	63 %	37 %	1 %
Informatie over hoe ik mezelf kan voorbereiden op een overstroming in mijn omgeving. (Weet ik niet/ geen mening = 18%, N = 886 over)	1.39 (.50)	62 %	38 %	1 %

6.8 Informatie over een overstroming

Informatieverschaffende instanties

Aan alle respondenten is gevraagd welke instanties zij kennen die informatie verschaffen over een overstroming. Het vaakst zijn de volgende instanties genoemd: het waterschap, de gemeente, de provincie, de overheid en het RIVM.

Tevredenheid over informatie

Aan respondenten is gevraagd in hoeverre zij tevreden zijn over de informatie die door instanties wordt verschaft over overstromingen. Tabel 6.10 laat zien dat 48 % van de respondenten helemaal niet of een beetje tevreden is over de informatie die instanties verschaffen over overstromingen. 17 % is redelijk veel of heel erg tevreden.

Tabel 6.10 Tevredenheid over informatie over een overstroming

	Gemiddelde (SD)	Helemaal niet / een beetje	Niet veel, maar ook niet weinig	Redelijk veel / heel erg
In hoeverre ben je tevreden over de informatie die de instanties verschaffen over een overstroming?	2.46 (1.13)	48 %	35 %	17 %
(Weet ik niet/ niet van toepassing = 44%, N = 609 over)				

Wijze van informeren

Op de vraag of respondenten op een andere manier geïnformeerd willen worden over het risico van een overstroming, hoe ze zich kunnen voorbereiden en hoe ze het beste kunnen handelen tijdens een daadwerkelijke overstroming, dan hoe ze nu geïnformeerd worden, heeft 58 % ja geantwoord. Zie tabel 6.11.

Tabel 6.11 Wens anders geïnformeerd te willen worden over een overstroming (N = 767)

	Ja	Nee
Zou je op een andere manier geïnformeerd willen worden over het risico van een overstroming, hoe je je kunt voorbereiden en het beste kan handelen tijdens een daadwerkelijke overstroming dan dat je nu geïnformeerd wordt?	58 %	42 %

Aan de respondenten die hebben aangegeven op een andere wijze geïnformeerd te willen worden, is vervolgens een open vraag gesteld over de wijze waarop ze dan liever geïnformeerd zouden worden. Hieronder zijn de meest gegeven antwoorden op hoofdlijnen samengevat.

- > Respondenten hechten waarde aan een persoonlijke benadering door middel van een folder, brochure of brief. Ook is een e-mail veelvuldig genoemd.
- > Respondenten willen graag informatie ontvangen die gericht is op de lokale situatie / omstandigheden.
- > Respondenten vinden dat de gemeente de afzender moet zijn.
- > Respondenten willen graag geïnformeerd worden door middel van een bulletin in het nieuws of een actualiteitenprogramma of een artikel in de (lokale) krant.
- > Respondenten geven aan nu überhaupt niet geïnformeerd te worden en dat daardoor alle informatie welkom is.

6.9 Vertrouwen

71 % van de respondenten heeft vertrouwen in de overheidsinstanties die informatie geven over risico's in de omgeving. Het vertrouwen in de media ligt wat lager op 51 %. 20 % van de respondenten is van mening dat er zoveel tegenstrijdige informatie over risico's in de omgeving bestaat, dat ze niet meer weten welke informatie ze moeten geloven. Ten slotte is 72 % van de respondenten van mening dat de informatie die overheidsinstanties geven over risico's in de omgeving ondersteund wordt door deskundigen. Zie tabel 6.12.

Tabel 6.12 Vertrouwen in de afzender

	Gemiddelde (SD)	(Helemaal) oneens	Niet eens, niet oneens	(Helemaal) eens
Ik heb vertrouwen in de overheidsinstanties (waaronder veiligheidsregio, gemeente, GGD, brandweer) die mij informatie geven over risico's in mijn omgeving.	3.83 (.92)	9 %	21 %	71 %
(Weet ik niet/ geen mening = 5%, N = 1019 over)				
Ik heb vertrouwen in de media (het nieuws, kranten, nieuwswebsites en sociale media) die mij informatie geven over risico's in mijn omgeving.	3.41 (.99)	17 %	32 %	51 %
(Weet ik niet/ geen mening = 4%, N = 1033 over)				
Er is zoveel tegenstrijdige informatie over risico's in mijn omgeving dat ik niet meer weet welke informatie ik moet geloven.	2.53 (1.06)	53 %	28 %	20 %
(Weet ik niet/ geen mening = 19%, N = 870 over)				
De informatie die overheidsinstanties (waaronder veiligheidsregio, gemeente, GGD, brandweer) geeft over risico's in mijn omgeving wordt ondersteund door deskundigen.	3.87 (.87)	6 %	22 %	72 %
(Weet ik niet/ geen mening = 32%, N = 732 over)				

7 Conclusie en aanbevelingen

Dit onderzoek had als doel inzicht te verkrijgen in het perspectief van burgers met betrekking tot de risicocommunicatie over de klimaatrisico's droogte, extreem weer, hitte, natuurbranden en overstromingen. Dat perspectief kan bijdragen aan de inzet van doeltreffende risicocommunicatie om zo de weerbaarheid van de samenleving te vergroten. Hieronder worden eerst de conclusies per klimaatrisico gegeven. Het hoofdstuk wordt afgesloten met het antwoord op de hoofdvraag, met daarbij enkele aanbevelingen.

7.1 Conclusies per klimaatrisico

Droogte

- > Weinig respondenten hebben zelf ervaring met droogte. Ook maakt maar een klein deel van de respondenten zich zorgen over de mogelijkheid van droogte in hun omgeving. De risicoperceptie is relatief laag.
- > Veelal hebben de respondenten nog geen informatie ontvangen of gezocht over de voorbereiding op droogte. Daarnaast hebben de meeste respondenten geen intentie om zich in de toekomst te gaan voorbereiden op droogte. Ook denken ze dat hun omgeving dit niet gaat doen. Er is een grote bereidheid om hulp te bieden aan anderen tijdens een periode van droogte.
- > Respondenten die informatie hebben ontvangen of geraadpleegd, verkregen die informatie vooral via de TV, door kranten of nieuwsapps en nieuwswebsites. Acties die ondernomen zijn naar aanleiding van de informatie over droogte, zijn bijvoorbeeld het in huis halen van voldoende drinkwater, zorgen voor wateropvang in de eigen tuin en de tuin vergroenen. Respondenten die geen actie hebben ondernomen, geven hiervoor als reden dat ze de noodzaak hiertoe niet voelen of dat ze het gevoel hebben zelf geen actie te kunnen ondernemen.
- > Twee derde van de respondenten heeft behoefte aan meer informatie over het klimaatrisico droogte. Respondenten willen onder andere weten wat de risico's zijn van droogte en hoe ze zichzelf kunnen voorbereiden. Toch voelt meer dan de helft van de respondenten zich helemaal niet of slechts een beetje betrokken bij het onderwerp.
- > Meer dan de helft van de respondenten is ontevreden over de informatie die verschaft wordt over droogte. Een groot deel zou graag op een andere wijze geïnformeerd willen worden. De voorkeur gaat uit naar een persoonlijke benadering via een folder, brochure of brief die aan huis wordt bezorgd. Daarbij is het van belang dat de informatie gericht is op de lokale situatie en wordt de gemeente gezien als de gewenste afzender. Ook wordt een centrale website gewenst waar alle informatie bij elkaar staat, inclusief concrete tips. Er is veel vertrouwen in de overheidsinstanties die informatie geven over de risico's in de omgeving.

Extreem weer

- > Ondanks dat de helft van de respondenten zelf ervaring heeft met extreem weer, maken respondenten zich niet zoveel zorgen als ze denken aan de mogelijkheid van extreem weer in hun omgeving. De risicoperceptie van extreem weer is niet heel hoog, maar ook zeker niet laag. Met name de kans op extreem weer wordt ingeschat als (heel) waarschijnlijk.
- > Een groot deel van de respondenten heeft nog geen informatie geraadpleegd of ontvangen over de voorbereiding op extreem weer. Ook is de intentie om zich in de toekomst te gaan voorbereiden laag en wordt gedacht dat de omgeving zich ook niet zal voorbereiden.
- > De respondenten die al informatie hebben geraadpleegd of ontvangen over de voorbereiding op extreem weer, kregen die met name via nieuwsapps of nieuwswebsites, de TV en kranten. Respondenten die actie ondernamen op basis van de informatie, deden dit door het noodpakket in huis te halen, losse spullen binnen te leggen en te zorgen voor een betere waterafvoer. De respondenten die geen actie hebben ondernomen, geven hiervoor het vaakst als reden dat ze de noodzaak daartoe niet voelen.
- > Weinig respondenten voelen zich betrokken bij het klimaatrisico extreem weer, maar bijna de helft vindt het wel van belang om kennis te hebben over dit risico. Ongeveer de helft van de respondenten geeft aan niet genoeg informatie te hebben over de risico's van extreem weer in hun omgeving, hoe zij zichzelf kunnen voorbereiden, hoe ze zichzelf in veiligheid kunnen brengen en hoe ze anderen kunnen helpen.
- > Een deel van de respondenten is ontevreden over de informatie die nu door instanties wordt verschaft over extreem weer en zou graag op een andere wijze geïnformeerd willen worden. Nu bestaat soms het gevoel bij de respondenten dat ze helemaal niet worden geïnformeerd. Het actief delen van informatie wordt belangrijk gevonden, net als een persoonlijke benadering door middel van informatie aan huis die is afgestemd op de lokale situatie. Er is veel vertrouwen in de overheidsinstanties die informatie geven over de risico's in de omgeving.

Hitte

- > Een groot deel van de respondenten heeft ervaring met hitte, maar zich echt zorgen maken over hitte in hun leefomgeving, doen de meeste niet. De risicoperceptie van hitte is niet heel hoog, maar zeker ook niet laag. Een groot deel van de respondenten schat de kans op hitte in als (heel) waarschijnlijk, maar de ernst wordt wat lager ingeschat.
- > Een groot deel van de respondenten heeft nog geen informatie ontvangen of geraadpleegd over de voorbereiding op hitte. De helft daarvan is vrijwel niet geïnteresseerd in informatie over hitte en heeft niet de intentie om zich in de toekomst te gaan voorbereiden op hitte. Een kwart heeft die interesse en intentie wel. De bereidheid om hulp te bieden aan andere mensen tijdens hitte is groot.
- > De respondenten die informatie hebben ontvangen of geraadpleegd over de voorbereiding op hitte, hebben die informatie het vaakst verkregen via nieuwsapps of nieuwswebsites, de TV en kranten. Ondernomen acties op basis van de informatie zijn

het plaatsen van zonnewering, extra water drinken of het vergroenen van de tuin. De respondenten die geen actie hebben ondernomen, geven het vaakst als reden dat ze de noodzaak daartoe niet voelen.

- > Ruim de helft van de respondenten vindt dat ze voldoende informatie hebben over de risico's van hitte in hun omgeving. Toch zou twee vijfde van de respondenten graag meer willen weten over de risico's, hoe ze zich kunnen voorbereiden en hoe ze andere kunnen helpen tijdens hitte.
- > De betrokkenheid van de respondenten bij het klimaatrisico hitte is niet heel groot. Toch vindt bijna de helft het van belang om te weten wat ze moeten doen als hitte dreigt en hoe ze zich op hitte kunnen voorbereiden.
- > Iets minder dan de helft van de respondenten is niet helemaal tevreden over de informatie die verschaft wordt over hitte. Ongeveer de helft zou graag anders geïnformeerd willen worden. Een persoonlijke benadering door middel van een folder, brochure of een brief heeft de voorkeur. De informatie moet afgestemd zijn op de lokale situatie en als afzender wordt de gemeente veelvuldig genoemd. Ook is er de wens voor een website waar alle informatie afkomstig van de verschillende instanties centraal gevonden kan worden en mag er aandacht geschonken worden aan het klimaatrisico hitte op tv. Er is veel vertrouwen in de overheidsinstanties die informatie geven over de risico's in de leefomgeving.

Natuurbrand

- > Slechts weinig respondenten hebben zelf ervaring met een natuurbrand. Ook maken zij zich weinig zorgen als ze denken aan de mogelijkheid van een natuurbrand in hun omgeving. De risicoperceptie voor een natuurbrand is relatief laag. Ongeveer de helft van de respondenten denkt dat het (heel) onwaarschijnlijk is dat er een natuurbrand plaatsvindt in hun omgeving. Ook de mogelijke gevolgen van een natuurbrand worden relatief klein ingeschat.
- > Vrijwel niemand heeft al eens informatie ontvangen of geraadpleegd over hoe zij zichzelf kunnen voorbereiden op een natuurbrand. Ook ligt de intentie van respondenten om zich in de toekomst wel voor te bereiden behoorlijk laag en denken ze dat hun omgeving zich ook niet voorbereidt op een natuurbrand. De bereidheid om hulp te bieden aan andere mensen tijdens een natuurbrand is groot.
- > De enkele respondent die al wel informatie heeft ontvangen of geraadpleegd over de voorbereiding op een natuurbrand, kreeg dat vooral via de website of app van de veiligheidsregio, gevolgd door nieuwsapps of nieuwswebsites en kranten. Een enkeling heeft actie ondernomen op basis van de verkregen informatie door een noodpakket in huis te halen of meer informatie te lezen over voorbereid zijn op een natuurbrand.
- > Meer dan de helft van de respondenten heeft niet genoeg informatie over de risico's van een natuurbrand, de voorbereiding op een natuurbrand, hoe ze zichzelf in veiligheid kunnen brengen tijdens een natuurbrand en hoe ze anderen kunnen helpen. Hier willen ze meer over weten. De betrokkenheid van de respondenten bij het onderwerp natuurbrand is op dit moment echter relatief laag.

- > Een groot deel van de respondenten is niet tevreden over de informatie die verschaft wordt over een natuurbrand en wil graag op een andere wijze geïnformeerd worden. Respondenten geven aan liever huis aan huis geïnformeerd te worden door middel van een folder, brochure of brief. De informatie moet lokaal georiënteerd zijn en de gemeente lijkt een logische afzender. Daarnaast zou er op tv meer aandacht geschonken mogen worden aan het klimaatrisico natuurbrand en wordt een publiekscampagne op prijs gesteld. Er is veel vertrouwen in de instanties die informatie geven over de risico's in de omgeving.

Overstroming

- > Slechts een klein deel van de respondenten heeft zelf ervaring met een overstroming. De respondenten maken zich nauwelijks zorgen over de mogelijkheid van een overstroming in hun omgeving. De risicoperceptie van een overstroming ligt wel wat hoger dan het gemiddelde. Hoewel respondenten de kans op een overstroming in de komende tien jaar relatief laag inschatten, worden de gevolgen (de ernst) van een overstroming ingeschat als redelijk groot.
- > Een groot deel van de respondenten heeft nog geen informatie ontvangen of geraadpleegd over de voorbereiding op een overstroming. Zij hebben ook nauwelijks de intentie om zich in de toekomst voor te bereiden op een overstroming. Ook denken de respondenten dat anderen in hun directe omgeving nauwelijks die intentie hebben. De bereidheid om hulp te bieden aan andere mensen tijdens een overstroming is groot.
- > De respondenten die informatie hebben ontvangen of geraadpleegd over de voorbereiding op een overstroming, verkregen die informatie voornamelijk via een website van de overheid, nieuwsapps of nieuwswebsites, of via de TV. Ondernomen acties naar aanleiding van de informatie zijn het in huis halen van het noodpakket, overleggen met anderen of het aanschaffen van een pomp. De belangrijkste redenen voor respondenten om geen actie te ondernemen, is dat de noodzaak niet gevoeld wordt en dat de risico's te klein zijn om actie op te ondernemen.
- > Meer dan de helft van de respondenten geeft aan niet genoeg informatie te hebben over de risico's van een overstroming in hun omgeving. Daarnaast willen ze graag meer weten over wat ze moeten doen tijdens een overstroming om zichzelf in veiligheid te brengen, hoe ze anderen kunnen helpen en hoe ze zich kunnen voorbereiden op een overstroming. De betrokkenheid bij het klimaatrisico overstroming is over het algemeen niet groot. Meer dan de helft van de respondenten heeft het idee dat het risico van een overstroming nauwelijks van persoonlijk belang is.
- > Minder dan de helft van de respondenten is (een beetje) ontevreden over de informatie die instanties verschaffen over een overstroming. Toch zou iets meer dan de helft van de respondenten op een andere manier geïnformeerd willen worden. Denk hierbij aan persoonlijke informatie via een folder, brochure of brief die aan huis wordt bezorgd. De informatie moet bovendien gericht zijn op de lokale situatie en de gemeente hebben als afzender. Respondenten zouden graag geïnformeerd willen worden door middel van een bulletin in het nieuws of een tv-programma. Over het algemeen is er veel vertrouwen in de overheidsinstanties die informatie geven over de risico's in de omgeving.

7.2 Doeltreffende risicocommunicatie

Op basis van de resultaten van dit onderzoek zijn een aantal aanknopingspunten naar voren gekomen om de risicocommunicatie over klimaatrisico's doeltreffend(er) in te zetten. Hieronder gaan we in op de drie belangrijkste punten: verhogen van de risicoperceptie, aansluiten bij de informatiebehoefte en aanpassen van de wijze van communiceren.

Verhogen van risicoperceptie

Risicocommunicatie is doeltreffend, wanneer de motivatie van mensen om zichzelf voor risico's te beschermen wordt omgezet in acties. Een belangrijke voorwaarde hiervoor is dat de risicoperceptie hoog genoeg is om in actie te komen. Risicoperceptie kan beschreven worden als de wijze waarop mensen risico's interpreteren. Het geeft aan in hoeverre mensen een risico zien als bedreiging voor zichzelf, hun familie, hun bezittingen en hun omgeving. Mensen maken hierbij een afweging tussen de mogelijkheid dat een risico zich daadwerkelijk zal voordoen (waarschijnlijkheid) en de eventuele gevolgen van een dergelijk risico (ernst). Dit is een subjectieve beoordeling, gebaseerd op onder andere persoonlijke ervaringen, emoties en sociale invloeden.

De resultaten van dit onderzoek laten zien dat de risicoperceptie met betrekking tot de vijf klimaatrisico's relatief laag is. Ook maken de respondenten zich maar weinig zorgen als ze denken aan de mogelijkheid van de klimaatrisico's in hun omgeving. Verder zien we dat verreweg de meeste respondenten tot nu toe nog geen informatie hebben ontvangen of geraadpleegd over manieren waarop zij zichzelf kunnen voorbereiden op de klimaatrisico's. Als belangrijkste redenen worden genoemd dat ze zich niet genoodzaakt voelen om actie te ondernemen of dat ze de risico's te klein vinden. Beide redenen hebben te maken met de inschatting van de waarschijnlijkheid en de ernst.

Als de risico's niet hoog worden ingeschat, zal dus eerst de risicoperceptie verhoogd moeten worden, voordat mensen ertoe aangezet kunnen worden om toch actie te ondernemen. De risicoperceptie verhogen is niet eenvoudig, maar niet onmogelijk. Hieronder volgt een aantal voorbeelden van manieren waarop dit zou kunnen op basis van wetenschappelijke literatuur.

- > Door verhalen te delen van mensen die ervaring hebben met een klimaatrisico, kunnen mensen de gevolgen van een dergelijke situatie beter voor zich zien. Ook onthouden ze dan beter wat ze het beste kunnen doen als ze te maken krijgen met een situatie waarin een risico zich daadwerkelijk voordoet (Bakker, Van Bommel, Kerstholt, & Giebels, 2018).
- > Een serious game kan zorgen voor risicobewustzijn, waardoor mensen gaan nadenken over risico's, gaan praten over risico's en beter op de hoogte zijn van relevante risico's in de omgeving (Jong-Kamphuis, 2016). Wat laagdrempeliger kan een dergelijk effect ook al bereikt worden door het spelen van een bordspel (Bakker & Mertens, 2019).
- > Veiligheidsregio's die beschikken over een zogenoemde Risk Factory, een omgeving waarin mensen in een nagebootste praktijksituatie kunnen ervaren hoe om te gaan met risico's en hoe te handelen, kunnen een scenario uitwerken over een klimaatrisico. Onderzoek laat zien dat mensen na een bezoek aan zo'n Risk Factory zich bewuster zijn van veiligheidsrisico's, meer kennis hebben over het risico en eerder geneigd zijn om maatregelen te nemen om de eigen veiligheid te verbeteren (zie bijvoorbeeld Kievik, 2017).

Aansluiten op de informatiebehoefte

De informatiebehoefte van mensen ontstaat door een verschil tussen de hoeveelheid kennis die een individu heeft en de kennis die nodig is om met een bepaald risico om te gaan.

Mensen verschillen van elkaar wat betreft de hoeveelheid informatie die ze nodig denken te hebben om zich in staat te voelen om met een bepaald risico om te gaan.

Hoewel de respondenten aangeven zich niet heel erg betrokken te voelen bij de klimaatrisico's, laten de resultaten van dit onderzoek zien dat er over het algemeen een informatiebehoefte is met betrekking tot die risico's. De respondenten zouden graag meer willen weten over de risico's, hoe ze zich kunnen voorbereiden, hoe ze zichzelf in veiligheid kunnen brengen en hoe ze anderen kunnen helpen als een klimaatrisico zich daadwerkelijk voordoet.

Door beter aan te sluiten op de informatiebehoefte van mensen, kan risicocommunicatie doeltreffender ingezet worden. Aansluiten op de informatiebehoefte kan volgens de wetenschappelijke literatuur bijvoorbeeld op de volgende manieren.

- > Stem de boodschap af op de doelgroep. Functionarissen die verantwoordelijk zijn voor de communicatie, focussen zich vaak op andere aspecten van het risico, dan op de aspecten die de ontvangers van de risicocommunicatie nodig hebben (Kuttschreuter et al., 2021). Onderzoek hiervoor welke vragen er leven onder de beoogde doelgroep. Aan welke informatie heeft men behoefte? Een manier om dit op te halen is door de interacteren met de ontvangers van de boodschap. Zo kan duidelijk worden welke informatie ze nodig hebben, maar ook wanneer ze iets niet begrijpen en op welke wijze een boodschap het beste tot hen doordringt (Steelman & McCaffrey, 2013).
- > Stem de inhoud van de risicocommunicatie af op de bestaande kennis van mensen. Het is daarbij belangrijk om rekening te houden met de verschillen tussen mensen in de ervaring met en de kennis over de risico's (Claassen & Kerckhoffs, 2018). Zo is in Limburg (waar in 2021 grote overstromingen plaatsvonden) algemene informatie over overstromingen niet zo zinvol, terwijl dat wel zinvol is in een gebied waar overstromingen al lang niet meer zijn voorgekomen.

Aanpassen van de wijze van communiceren

Door inzichtelijk te maken hoe de huidige risicocommunicatie aansluit op de wijze waarop mensen geïnformeerd willen worden, kan bepaald worden of de risicocommunicatie beter en/of effectiever ingezet kan worden.

De resultaten van dit onderzoek laten zien dat het merendeel van de respondenten graag op een andere wijze geïnformeerd wil worden over de klimaatrisico's.

- > Verstrek informatie huis-aan-huis. Respondenten hebben een sterke voorkeur voor het persoonlijk ontvangen van informatie via een folder, brochure of brief. Mogelijk kan dit zorgen voor een grotere mate van betrokkenheid en urgentie in relatie tot de klimaatrisico's. Bovendien hoeven mensen dan zelf niet actief op zoek naar informatie, maar krijgen dit aangeboden, waardoor ook mensen bereikt worden die niet wisten dat bepaalde klimaatrisico's een reëel gevaar kunnen vormen in Nederland.
- > Geef informatie die betrekking heeft op de lokale context in plaats van algemene informatie die voor heel Nederland geldt. Dit kan ervoor zorgen dat de klimaatrisico's meer gaan leven bij mensen en helpt bij het maken van de afweging of en voor welke klimaatrisico's acties het meest gewenst zijn (Steelman & McCaffrey, 2013).

- > Zorg voor een overzicht van beschikbare informatie. Respondenten wisten verschillende instanties te benoemen die informatie verstrekken over de klimaatrisico's, maar de informatie die door de instanties wordt versterkt, is (meestal) verschillend van aard, afhankelijk van hun verantwoordelijkheden. De respondenten zouden dan ook graag een centrale website kunnen raadplegen, waar alle informatie over de klimaatrisico's van de verschillende instanties overzichtelijk bij elkaar staat. Respondenten hebben vooral de behoefte aan een overzicht met concrete tips hoe ze zich kunnen voorbereiden of hoe ze kunnen handelen als een risico zich daadwerkelijk voordoet.

Literatuurlijst

Bakker, M. H., van Bommel, M., Kerstholt, J. H., & Giebels, E. (2018). The influence of accountability for the crisis and type of crisis communication on people's behaviour, feelings and relationships with the government. *Public Relations Review*, 44(2), 277-286.

Bakker, M.H., Kerstholt, J.H., & Giebels, E. (2018). Deciding to help: Effects of risk en crisis communication. *Journal of Contingencies and Crisis Management*, 26(1), 113-126.

Bakker, M.H., & Mertens, C. (2019). Gedrag beïnvloeden met risicocommunicatie. Instituut Fysieke Veiligheid.

Claassen, L., & Kerckhoffs, T. (2018). Publieksperceptie van stralingsrisico's: betekenis voor risicocommunicatie (RIVM Briefrapport 2018-0087). Geraadpleegd op het Rijkinstituut voor Volksgezondheid en Milieu, Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport.

Griffin, R.J., Dunwoody, S., & Neuwirth, K. (1999). Proposed Model of the Relationship of Information Seeking and Processing to the Development of Preventive Behaviors. *Environmental Research*, 80, 230-245.

Huurne, ter, E. F. (2008). *Information seeking in a risky world: the theoretical and empirical development of FRIS: a framework of risk information seeking*. Universiteit Twente.

Jong-Kamphuis, N. (2016) *Zelfredzaamheid van burgers bevorderen door inzet Serious Game : de ontwikkeling, effectmeting en evaluatie van een online tool over spoorveiligheid*. Universiteit Twente.

Kuttschreuter, M., Stel, M., Haandrikman, M., Bouwmeester, J., Doeschot, F. T., Straaten, G. V., & Andringa, W. (2021). *Doeltreffende risicocommunicatie*. Universiteit Twente.

Kievik, M. (2017). *The time of telling tales: The determinants of effective risk communication*. [Doctoral dissertation, Universiteit Twente]. University of Twente Research Information. <https://research.utwente.nl/en/publications/the-time-of-telling-tales-the-determinants-of-effective-risk-comm>

Kievik, M. & Gutteling, J.M. (2011). Yes, we can: motivate Dutch citizens to engage in self-protective behavior with regard to flood risks. *Natural Hazards*, 59, 1475 – 1490.

Paton, D. (2003). Disaster preparedness: a social-cognitive perspective. *Disaster Prevention and Management*, 12 (3), 210-216.

Pieniak, Z., Verbeke, W., Scholderer, J., Brunso, K., & Olsen, S. O. (2007). European consumers' use of and trust in information sources about fish. *Food Quality and Preference*, 18(8), 1050-1063.

Planbureau voor de Leefomgeving (2024). *Klimaatrisico's in Nederland: De huidige stand van zaken*.

Rucinski, D. (2004). Community Boundedness, Personal Relevance, and the Knowledge Gap. *Communication Research*, 31(4), 472-495.

Steelman, T.A., & McCaffrey, S. (2013). Best practices in risk and crisis communication: Implications for natural hazards management. *Natural Hazards*, 65, 683-705.

Terpstra, T. (2010). *Flood preparedness: thoughts, feelings and intentions of the Dutch public*. [Doctoral dissertation, Universiteit Twente]. University of Twente Research Information. <https://research.utwente.nl/en/publications/flood-preparedness-thoughts-feelings-and-intentions-of-the-dutch->

Veiligheidsregio Hollands-Midden (2022). *Bijlagen behorende bij het Regionaal Risicoprofiel*.

Vries, de, A., & Wemmers, S. (2023). *Eerste hulp bij crisis*. TNO.

Weinstein, N. D. (1989). Effects of personal-experience on self-protective behavior. *Psychological Bulletin*, 105(1), 31-50.

Wijkhuijs, V., & Duin, M. van (2023). *Lessen uit crises en mini-crisis: Klimaatverandering en extreem weer*. Nederlands Instituut Publieke Veiligheid.

Bijlage 1 Vragenlijst

A. Risicoperceptie

Welke ervaring heb je met <klimaatrisico> ? (Ja – Nee)

1. Ik heb in het verleden zelf <klimaatrisico> meegemaakt.
2. Iemand uit mijn directe omgeving heeft <klimaatrisico> meegemaakt.

Hoe waarschijnlijk vind je het.....

3. dat er in de komende 10 jaar <klimaatrisico> plaatsvindt in jouw omgeving? (Schaal heel onwaarschijnlijk – onwaarschijnlijk – neutraal – waarschijnlijk – heel waarschijnlijk)

Stel dat er zich <klimaatrisico> voordoet in jouw omgeving. Hoe waarschijnlijk vind je het dan, dat het volgende gebeurt? (Schaal heel onwaarschijnlijk - heel waarschijnlijk)

4. Grote schade aan de openbare voorzieningen (wegen, parken, etc.) in jouw omgeving.
5. Grote schade aan jouw huis/bezittingen.
6. Jij en/of jouw gezinsleden komen in een levensbedreigende situatie terecht.
7. Je dagelijkse leven (werken en andere dagelijkse activiteiten) raakt langdurig ontregeld.
8. In hoeverre verwacht je dat tijdens een <klimaatrisico> burgers en professionals samen aan de slag gaan om de crisis het hoofd te bieden? (Zeker niet – waarschijnlijk niet – neutraal – waarschijnlijk wel – zeker wel)
9. In hoeverre zou je tijdens <klimaatrisico> zelf hulp bieden aan mensen in jouw leefomgeving? (Zeker niet – waarschijnlijk niet – neutraal – waarschijnlijk wel – zeker wel)

B. Affectieve respons

10. Hoeveel zorgen maak jij je als je denkt aan de mogelijkheid van <klimaatrisico> in jouw omgeving? (Schaal helemaal niet – een beetje – niet veel, maar ook niet weinig – redelijk veel – heel erg)

C. Voorbereidend gedrag

11. Heb je al eens informatie ontvangen of geraadpleegd over hoe jij jezelf kan voorbereiden op <klimaatrisico>?

☐ Ja → naar vraag 12

☐ Nee → naar vraag 16

12. Via welke bronnen ontvang je informatie of raadpleeg je wel eens informatie over de voorbereiding op <klimaatrisico>? (meerdere antwoorden mogelijk)

☐ Radio

- ☐ Tv
- ☐ Kranten
- ☐ Nieuwsapps en/of nieuwswebsites
- ☐ Via andere mensen (bijvoorbeeld. vrienden, familie, collega's, burens)
- ☐ Via sociale media (bijvoorbeeld. Facebook, X)
- ☐ Website van het RIVM
- ☐ Website/ app van de veiligheidsregio
- ☐ Website van de Nederlandse overheid (Rijksoverheid.nl)
- ☐ Website van mijn eigen gemeente
- ☐ Website van een natuurbeheerder
- ☐ Website van de brandweer
- ☐ Website van de politie
- ☐ Website van de GGD
- ☐ Anders, namelijk: _____
- ☐ Weet ik niet

13. Heeft de informatie, die je hebt ontvangen of geraadpleegd, ertoe geleid dat je actie hebt ondernomen om beter voorbereid te zijn op mogelijke <klimaatrisico>?

- ☐ Ja, ik heb actie ondernomen → naar vraag 14
- ☐ Nee, ik heb geen actie ondernomen → naar vraag 15
- ☐ Weet ik niet (meer) → naar vraag 16

14. Welke acties heb je ondernomen?

.....

→ Naar vraag 21

15. Je hebt aangegeven dat je naar aanleiding van de informatie over <klimaatrisico> geen actie hebt ondernomen. Wat is de reden dat je geen actie hebt ondernomen?

- ☐ Ik voel niet de noodzaak om actie te ondernemen
- ☐ De informatie stimuleert mij niet om actie te ondernemen
- ☐ Ik heb het idee dat ik zelf geen actie kan ondernemen
- ☐ In de informatie wordt onvoldoende uitgelegd wat ik moet doen
- ☐ De informatie is onduidelijk voor mij
- ☐ Ik vind de informatie niet relevant
- ☐ De informatie is tegenstrijdig met andere informatie
- ☐ Ik heb er geen vertrouwen in dat de genoemde acties nuttig zijn
- ☐ De risico's zijn te klein om actie op te ondernemen.
- ☐ Anders, namelijk....
- ☐ Weet ik niet (meer).

→ Naar vraag 21

16. In hoeverre denk je dat mensen in je omgeving de intentie hebben om informatie te zoeken over de voorbereiding op <klimaatrisico>? (Schaal helemaal niet – een beetje – niet veel, maar ook niet weinig – redelijk veel – heel erg)

17. In hoeverre denk je dat de mensen die belangrijk voor je zijn, zich bereiden op <klimaatrisico>? (Schaal helemaal niet – een beetje – niet veel, maar ook niet weinig – redelijk veel – heel erg)
18. In hoeverre ben je geïnteresseerd in informatie over hoe jij je kan voorbereiden op <klimaatrisico>? (Schaal helemaal niet – een beetje – niet veel, maar ook niet weinig – redelijk veel – heel erg)
19. In hoeverre heb je de intentie om informatie te zoeken over hoe jij je kan voorbereiden op <klimaatrisico>? (Schaal helemaal niet – een beetje – niet veel, maar ook niet weinig – redelijk veel – heel erg)
20. In hoeverre ga je je in de toekomst voorbereiden op <klimaatrisico>? (Schaal helemaal niet – een beetje – niet veel, maar ook niet weinig – redelijk veel – heel erg)

D. Huidig kennisniveau/ informatiebehoefte

Het zou kunnen dat je al voldoende weet over de risico's van <klimaatrisico>, maar het zou ook kunnen dat je juist meer wilt weten.

Kan je aangeven in hoeverre je voldoende informatie hebt over <klimaatrisico>? (Niet genoeg informatie; ik wil hierover graag meer weten – Is voldoende – is te veel; het mag wel wat minder – weet ik niet/ geen mening).

21. Informatie over de risico's van <klimaatrisico> in mijn omgeving.
22. Informatie over wat ik moet doen tijdens <klimaatrisico> om mijzelf in veiligheid te brengen.
23. Informatie over hoe ik anderen tijdens <klimaatrisico> kan helpen.
24. Informatie over hoe ik mezelf kan voorbereiden op <klimaatrisico> in mijn omgeving.

E. Betrokkenheid bij klimaatrisico's

25. Hoe belangrijk vind je het om kennis te hebben over het risico van <klimaatrisico> in je buurt? (Schaal helemaal niet – een beetje – niet veel, maar ook niet weinig – redelijk veel – heel erg)
26. Hoe betrokken voel je je bij het onderwerp <klimaatrisico>? (Schaal helemaal niet – een beetje – niet veel, maar ook niet weinig – redelijk veel – heel erg)
27. In hoeverre heb je het idee dat het risico van <klimaatrisico> van belang is voor jou persoonlijk, in de zin dat je daar zelf rekening mee zou moeten houden? (Schaal helemaal niet – een beetje – niet veel, maar ook niet weinig – redelijk veel – heel erg)
28. In hoeverre vind je het van belang, dat je op de hoogte bent van de gevolgen van <klimaatrisico> in je omgeving? (Schaal helemaal niet – een beetje – niet veel, maar ook niet weinig – redelijk veel – heel erg)
29. In hoeverre vind je het van belang, dat je weet wat je moet doen als <klimaatrisico> dreigt? (Schaal helemaal niet – een beetje – niet veel, maar ook niet weinig – redelijk veel – heel erg)

30. In hoeverre vind je het van belang, dat je weet hoe je je kan voorbereiden op <klimaatrisico>? (Schaal helemaal niet – een beetje – niet veel, maar ook niet weinig – redelijk veel – heel erg)

F. Wijze van informeren

31. Welke instanties ken je die informatie verschaffen over:

- de risico's van <klimaatrisico>
 - hoe je je kunt voorbereiden op <klimaatrisico>
 - hoe je het beste kunt handelen bij daadwerkelijke <klimaatrisico>
-

32. In hoeverre ben je tevreden over de informatie die de instanties verschaffen over <klimaatrisico>? (Schaal helemaal niet – heel erg + weet ik niet, niet van toepassing).

33. Zou je op een andere manier geïnformeerd willen worden over het risico van <klimaatrisico>, hoe je je kunt voorbereiden en het beste kan handelen tijdens daadwerkelijke <klimaatrisico>, dan dat je nu geïnformeerd wordt?

- ☐ ja → naar vraag 34
- ☐ nee → naar vraag 35
- ☐ weet ik niet → naar vraag 35

34. Op welke manier zou je liever geïnformeerd willen worden over <klimaatrisico>?

-
- ☐ weet ik niet

G. Vertrouwen in afzender risicocommunicatie

Hieronder volgen enkele stellingen over de mate waarin de informatie over klimaatrisico's in uw omgeving goed op elkaar aansluit of misschien juist af en toe tot verwarring en onduidelijkheid leidt. (Schaal helemaal oneens – oneens - niet eens, niet oneens – eens - helemaal eens + weet ik niet/geen mening)

35. Ik heb vertrouwen in de overheidsinstanties (waaronder veiligheidsregio, gemeente, GGD, brandweer) die mij informatie geven over <klimaatrisico> in mijn omgeving.
36. Ik heb vertrouwen in de media (het nieuws, kranten, nieuwswebsites en sociale media) die mij informatie geven over <klimaatrisico> in mijn omgeving.
37. Er is zoveel tegenstrijdige informatie over <klimaatrisico> in mijn omgeving dat ik niet meer weet welke informatie ik moet geloven.
38. De informatie die overheidsinstanties (waaronder veiligheidsregio, gemeente, GGD, brandweer) geeft over <klimaatrisico> in mijn omgeving wordt ondersteund door deskundigen.

Bijlage 2 Omschrijving factoren

Affectieve respons en ervaring

De manier waarop mensen risico's waarnemen en interpreteren is een subjectieve beoordeling die gebaseerd is op onder andere ervaring en emoties. De ervaring die mensen zelf hebben met een risico, maar ook de ervaringen van anderen uit de directe omgeving én de gevoelens die mensen ervaren als ze aan een risico denken (affectieve respons), kunnen invloed hebben op de manier waarop mensen een risico ervaren. Dit beïnvloedt dan weer hun bereidheid om actie te ondernemen om eventuele gevolgen zoveel mogelijk te beperken of te voorkomen (Bakker & Mertens, 2019; Terpstra 2009; Weinstein, 1989).

Informatiebehoefte

De informatiebehoefte van mensen ontstaat door een verschil tussen de hoeveelheid kennis die een individu heeft en de kennis die nodig is om met een bepaald risico om te gaan. Mensen verschillen van elkaar wat betreft de hoeveelheid informatie die ze nodig denken te hebben om zich in staat te voelen met een bepaald risico om te gaan. Wanneer mensen een informatietekort ervaren, gaan ze eerder op zoek naar aanvullende informatie om dat tekort weg te werken (Griffin, Dunwoody & Neuwirth, 1999; ter Huurne, 2008).

Betrokkenheid

Betrokkenheid heeft te maken met de persoonlijke relevantie: de betekenis van een onderwerp voor iemands persoonlijke situatie en de perceptie van een individu dat een onderwerp belangrijk is voor hem of haar (Rucinski, 2004). Onderzoek laat zien dat de mate van betrokkenheid bij het onderwerp een belangrijke rol speelt in de informatiebehoefte van mensen. Ook beïnvloedt de betrokkenheid de mate waarin mensen zelf actief op zoek zullen gaan naar informatie en de mate waarin zij zullen handelen op basis van ontvangen informatie (Ter Huurne, 2008).

Risicoperceptie (ernst x waarschijnlijkheid)

Risicoperceptie kan gedefinieerd worden als de wijze waarop mensen risico's interpreteren (Paton, 2003). Het begrip geeft aan in hoeverre mensen een risico zien als bedreiging voor zichzelf, hun familie, hun bezittingen en hun omgeving. Mensen maken hierbij een afweging tussen de mogelijkheid dat een risico zich daadwerkelijk zal voordoen (waarschijnlijkheid) en de eventuele gevolgen van een dergelijk risico (ernst). Dit is een subjectieve beoordeling, gebaseerd op onder andere persoonlijke ervaringen, emoties en sociale invloeden (Bakker en Mertens, 2019).

Samenredzaamheid

Samenredzaamheid in relatie tot crisis betekent het vermogen van mensen om zich zoveel mogelijk te redden met behulp van mensen uit hun omgeving én dat professionals en inwoners samen aan de slag gaan om de crisis het hoofd te bieden (De Vries & Wemmers, 2023).

Vertrouwen in de afzender

Vertrouwen in de afzender van informatie is van grote invloed op de mate waarin mensen verkregen informatie serieus nemen. Wanneer de informatie van een afzender komt die mensen niet vertrouwen, is de waarde van de informatie minimaal en laten mensen zich er niet zo snel door beïnvloeden (Kuttschreuter et al., 2021; Pieniak et al., 2007).

Voorbereidend gedrag

Mensen die zich voorbereiden op risico's zijn over het algemeen beter in staat om te reageren wanneer een risico zich daadwerkelijk voordoet (Kievik & Gutteling, 2011). Ze weten bijvoorbeeld wat ze moeten doen als extreem weer dreigt of hoe ze zich het beste kunnen gedragen bij hitte of droogte.

Wijze van informeren

Informatie over klimaatrisico's kan bijdragen aan de zelf- en samenredzaamheid van mensen tijdens rampen en crises (Bakker & Mertens, 2019). Door beter inzicht te krijgen in hoeverre de huidige risicocommunicatie aansluit op de wijze waarop mensen geïnformeerd willen worden, kan bepaald worden of de informatievoorziening beter en/of effectiever ingezet kan worden. Dit wordt gedaan door in beeld te brengen welke instanties mensen kennen die risicocommunicatie over de klimaatrisico's verstrekken, in hoeverre mensen tevreden zijn over de informatie die de instanties verschaffen en of er wensen zijn met betrekking tot de wijze waarop tot nu toe wordt gecommuniceerd.